

2014

Ziņojums par vides investīcijām

KOPSAVILKUMS	3
IEGULDĪTĀS INVESTĪCIJAS VIDES AIZSARDZĪBĀ	6
VIDES AIZSARDZĪBAS PASĀKUMIEM PIEŠKIRTAIS LĪDZFINANSĒJUMS.....	9
INVESTĪCIJAS ŪDENSSAIMNIECĪBAS INFRASTRUKTŪRAS ATTĪSTĪBĀ.....	12
INVESTĪCIJAS ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS SISTĒMAS ATTĪSTĪBĀ.....	19
INVESTĪCIJAS SILTUMNĪCEFEKTA GĀZU EMISIJU SAMAZINĀŠANĀ.....	244
INVESTĪCIJAS DABAS AIZSARDZĪBĀ	288
INVESTĪCIJAS VĒSTURISKI PIESĀRŅOTO VIETU SANĀCIJĀ.....	39
INVESTĪCIJAS VIDES RISKU NOVĒRŠANĀ.....	42
INVESTĪCIJAS VIDES MONITORINGA SISTĒMAS ATTĪSTĪBĀ	466

KOPSAVILKUMS

Arī pagājušajā 2014. gadā turpināts darbs pie vides politikas īstenošanas, kuras svarīgākais mērķis ir nodrošināt iedzīvotājiem iespēju dzīvot tūrā un sakārtotā vidē, īstenojot uz ilgtspējīgu attīstību veiktas darbības, saglabājot vides kvalitāti un bioloģisko daudzveidību, nodrošinot dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un informētību par vides stāvokli. Nozīmīga loma Eiropas Savienības vides politikas īstenošanā ir Eiropas Savienības un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības instrumentiem, jo Latvija saviem spēkiem nespētu nodrošināt augstu vides prasību izpildi salīdzinoši īsos termiņos.

2014. gadā tika turpināts īstenot apstiprinātos vides investīciju projektus, kuri ir vērsti uz Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (turpmāk – VARAM) prioritātēm vides jomā – uzlabot vides kvalitāti, bioloģisko daudzveidību, veicināt ilgtspējīgu dabas resursu (pazemes un virszemes ūdeņu) izmantošanu un samazināt atkritumu poligonos apglabājamo atkritumu daudzumu un samazināt siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas.

Vides aizsardzības infrastruktūras izveides, siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanas, vides risku samazināšanas un dabas aizsardzības un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas pasākumu īstenošanā 2014. gadā kopumā ieguldīti vairāk nekā 158,47 milj. *euro*, no tiem – 60,9 milj. *euro* ieguldīti ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstībā. Pavisam no 1995. gada vides aizsardzības projektos jau ieguldīti 1 658,26 milj. *euro*.

Investīcijas vides aizsardzībā nodrošina ne tikai racionālu dabas resursu izmantošanu, rada priekšnoteikumus vides piesārņošanas draudu samazināšanai, bet ļauj izpildīt Latvijas starptautiskās saistības, t.sk. saistības, ko valsts uzņēmusies, iestājoties Eiropas Savienībā. Papildus jāatzīmē, ka investīcijas vides aizsardzības infrastruktūras attīstības un siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas projektu īstenošanā ietekmējušas arī reģionālo attīstību, jo būvniecības nozares un arī būvmateriālu ražošanas nozares izaugsme, lai gan tikai projektu īstenošanas laikā, ir nodrošinājusi darbavietas būvniecībā strādājošajiem, kas ir nozīmīgs faktors reģionālajai attīstībai.

Kopumā dažādās ieviešanas stadijās 2014. gadā atradās 309 Eiropas Savienības fondu un *LIFE+* programmas, Eiropas Ekonomikas zonas, Latvijas un Šveices sadarbības programmas projekti. Ūdenssaimniecības attīstība un atkritumu apsaimniekošana ir tās sfēras, kur vērojama projekta iniciatoru lielākā aktivitāte. Līdz 2014. gada beigām ūdenssaimniecības aktivitāšu ietvaros pabeigti 364 projekti, no tiem 295 ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstības projekti apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000, attiecīgi 93 projekts 2014. gadā, un 69 projekti 66 aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000, attiecīgi 22 projekti 2014. gadā, uzlabojot gan ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu kvalitāti, gan šo pakalpojumu pieejamību. Savukārt atkritumu apsaimniekošanas jomā, 2014. gadā pabeigta 15 sadzīves atkritumu izgāztuvju rekultivācija 8,7 ha platībā, pabeigti poligону infrastruktūras attīstības projekti, veicināta atkritumu dalītā vākšana. Kopumā līdz 2014.gada beigām no rekultivācijai iezīmētajām 104 izgāztuvēm rekultivētas 67 sadzīves atkritumu izgāztuves ~93,23 ha platībā.

Tāpat, realizējot investīciju projektus, tika stiprinātas vides infrastruktūras, dabas aizsardzības, vides monitoringa un vides aizsardzības institūcijas. Projektu īstenošanai tika piesaistīti Eiropas Savienības Kohēzijas fonda, Eiropas reģionālās attīstība fonda, ES struktūrfondu 3. mērķa „Eiropas teritoriālā sadarbība” 2007.–2013. gadam Eiropas teritoriālās sadarbības programmas un *LIFE+* programmas (sastāv no 3 prioritātēm: 1) vide un resursefektivitāte, 2) daba un bioloģiskā daudzveidība un 3) vides pārvaldība un informācija (pēc http://www.ereimita-meadows.lv/life_programma_12M.html sniegtās informācijas)), Eiropas Ekonomikas zonas un Latvijas Šveices programmas līdzfinansējums.

Vides uzlabošanas jomā 2014. gadā tika turpināti Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta (turpmāk tekstā - KPFI) finansējumu projekti ar mērķi samazināt siltumnīcefekta gāzu emisiju atmosfērā un ar to saistīto risku – globālās sasilšanas un klimata pārmaiņu – mazināšanu, sniedzot finansiālu atbalstu energoefektivitāti un atjaunojamo energoresursu izmantošanu veicinošu pasākumu īstenošanai.

KPFI darbība tika uzsākta 2009.gadā pēc tam, kad starptautiskās emisiju tirdzniecības ietvaros tika parakstīti pirmie līgumi par noteiktā daudzuma vienību pārdošanu. Līdz 2014.gada 31.decembrim noslēgti 9 līgumi par NDV pārdošanu, tai skaitā ar vairākiem suverēnajiem un privātajiem pircējiem, tādejādi iegūstot aptuveni 208 milj. *euro*, no kuriem aptuveni 204 milj. *euro* ir paredzēti projektu finansēšanai, savukārt aptuveni 4 milj. *euro* paredzēti ar projektu administrēšanu saistīto izdevumu finansēšanai. Lai paaugstinātu projektu iesniedzēju aktivitāti, kā arī veicinātu KPFI mērķu sasniegšanu, 2014.gadā VARAM sadarbībā ar Vides investīciju fondu noorganizēja vairāk nekā 9 pasākumus sabiedrības un konkrētu mērķgrupu informēšanai (galvenokārt par aktuālajiem projektu iesniegumu konkursiem), kā arī piedalījās daudzos citu organizāciju un institūciju organizētajos pasākumos, sniedzot tajos informāciju par KPFI un tā aktualitātēm. 2014.gada 16.-19.oktobrī VARAM ar informatīvu stendu par KPFI piedalījās izstādē „Vide un enerģija” – Baltijā lielākajā pasākumā energoefektivitātes un vides tehnoloģiju jomā. Izstādes laikā VARAM informatīvajā stendā visās izstādes norises dienās interaktīvā veidā ikviens apmeklētājs varēja uzzināt aktuālo informāciju par dažādiem starpdisciplināriem ar vidi un enerģiju saistītiem jautājumiem, kā arī tika sniegta informācija par KPFI darbību, tai skaitā, KPFI finansētajiem konkursiem un īstenotajiem projektiem (pēc *Informatīvais ziņojuma „Par Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta darbību 2014.gadā” datiem*).

Pagājušajā gadā pabeigts 2 331 siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas projekts, kuros kopumā 2014. gadā ieguldīti 35,86 milj. *euro* klimata pārmaiņu finanšu instrumenta līdzfinansējuma. No KPFI projektu īstenošanai pieejami vairāk nekā 204 miljoni *euro*. Līdz 2014. gada beigām noslēgto līgumu KPFI summa ir lielāka nekā 192 milj. *euro*. Siltumnīcefekta gāzu samazināšanas pasākumi īstenoti gan pašvaldību, izglītības iestāžu un ražošanas ēkās, gan pašvaldību publisko teritoriju apgaismojuma infrastruktūrā un mājāsaimniecību sektorā, kā arī īstenoti zema enerģijas patēriņa ēku projekti un siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšana transporta sektorā – atbalstot elektromobiļu un to uzlādes infrastruktūras ieviešanu, 2014. gadā tiek turpināts īstenot 240 projektus. Projektiem piešķirtais finansējums veicinās oglekļa dioksīda emisiju samazināšanu, rekonstruējot pašvaldību publisko teritoriju apgaismojuma infrastruktūru, tāpat tiks realizēti projekti, nodrošinot pāreju no tehnoloģijām, kurās izmanto fosilos energoresursus, uz tehnoloģijām, kurās izmanto atjaunojamus energoresursus, tādejādi uzlabojot komersantu ražošanas tehnoloģiskās iekārtas un ēku energoefektivitāti.

Noslēdzoties 2007.–2013.gada Eiropas Savienības finanšu plānošanas periodam, apstiprināto projektu skaits samazinās. Tomēr tiek turpināts īstenot iesāktos pasākumus ūdenssaimniecības sistēmas sakārtošanā un atkritumu apsaimniekošanas jomā. Kopumā 2014. gadā apstiprināti 4 projekti par 2,55 milj. *euro*. Par piešķirto līdzfinansējumu paredzēts

uzlabot ūdenssaimniecības sabiedrisko pakalpojumu kvalitāti 3 pilsētās un reaktivēt 1 normatīvo aktu prasībām neatbilstošo sadzīves atkritumu izgāztuvi 1,2 ha platībā.

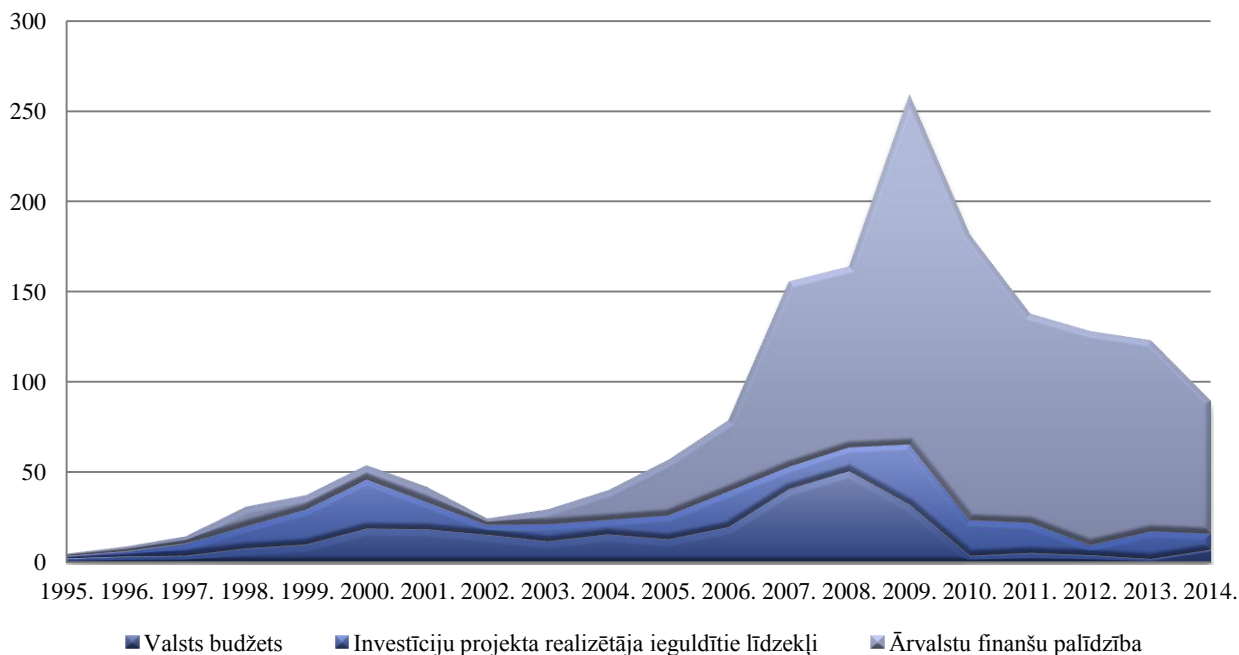
Vērtējot ES pirmsiestāšanās fondu un 2007.–2013. gadā Latvijai pieejamo ES līdzekļu apguvi vides nozarē, jāatzīst, ka Latvija vienmēr bijusi starp aktīvākajām jaunajām ES dalībvalstīm šajā jomā. ES līdzfinansējuma piesaiste ir bijusi vitāli nozīmīga Latvijas vides kvalitātes uzlabošanai. Sagaidāms, ka arī 2014.–2020. gadam periodā ES fondu finansējums būs nozīmīgs finansējuma avots vides kvalitātes paaugstināšanas un dabas aizsardzības projektiem. 2014. gadā turpinājās aktīvs darbs pie 2014.–2020. gada plānošanas perioda plānošanas dokumentu izstrādes. ES fondu 2014.–2020. gada plānošanas periodā vides aizsardzības pasākumu īstenošanai būs pieejami 234 miljoni *euro*. Kopumā tie būs 34% no VARAM pārziņā esošā ES fondu finansējuma. Primāri šis finansējums tiks novirzīt Eiropas Savienības vides prasību sasniegšanai. Lielākā daļa jeb 126,6 miljoni *euro* no šī ES fondu finansējuma tiks novirzīti ūdenssaimniecības sektoram kanalizācijas tīklu paplašināšanai, notekūdeņu infrastruktūras sakārtošanai, veicinot centralizēto kanalizācijas savākšanas un attīrīšanas pakalpojumu faktisko lietojumu un mazinot vides piesārņojumu. Vienlaikus, plānots veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju, atbalstot atkritumu dalītās savākšanas sistēmas turpmāko attīstību, kā arī atkritumu pārstrādes un reģenerācijas veicināšanu.

Vides jomā papildus ES fondu finansējums tiks novirzīts plūdu un krasta erozijas radīto risku samazināšanai, sniedzot atbalstu esošo hidrotehnisko būvju rekonstrukcijai un jaunu pretplūdu aizsargbūvju būvniecībai pilsētu ar blīvu apdzīvotību aizsardzībai pret plūdu riskiem. Tāpat finansējums paredzēts biotopu un sugu aizsardzības atjaunošanas pasākumiem, t.sk., infrastruktūras rekonstrukcijai un izbūvei un vides monitoringa kontroles pilnveidošanas pasākumiem.

IEGULDĪTĀS INVESTĪCIJAS VIDES AIZSARDZĪBĀ

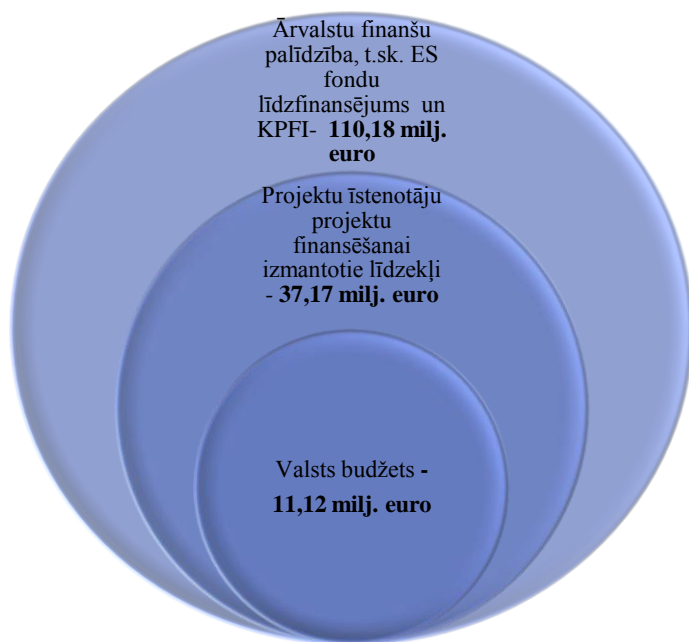
Laikā no 1995. līdz 2014. gadam vides aizsardzības pasākumos, tai skaitā ūdenssaimniecības un atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras projektos ieguldīti 1 658,26¹ milj. *euro*, no tiem ap 67 % no investīcijām jeb 1 108,56 milj. *euro* ieguldījuši ārvalstu divpusējās sadarbības partneri un Eiropas Savienības (turpmāk – ES) fondi un programmas, attiecīgi valsts budžets – ap 17 % jeb 281,56 milj. *euro* un projektu īstenotāji – 16 % no kopējām investīcijām jeb 268,14 milj. *euro* (1. attēls).

1.attēls. Finanšu avotu ieguldījumu dinamika vides sektorā, 1995 – 2014, milj. EUR

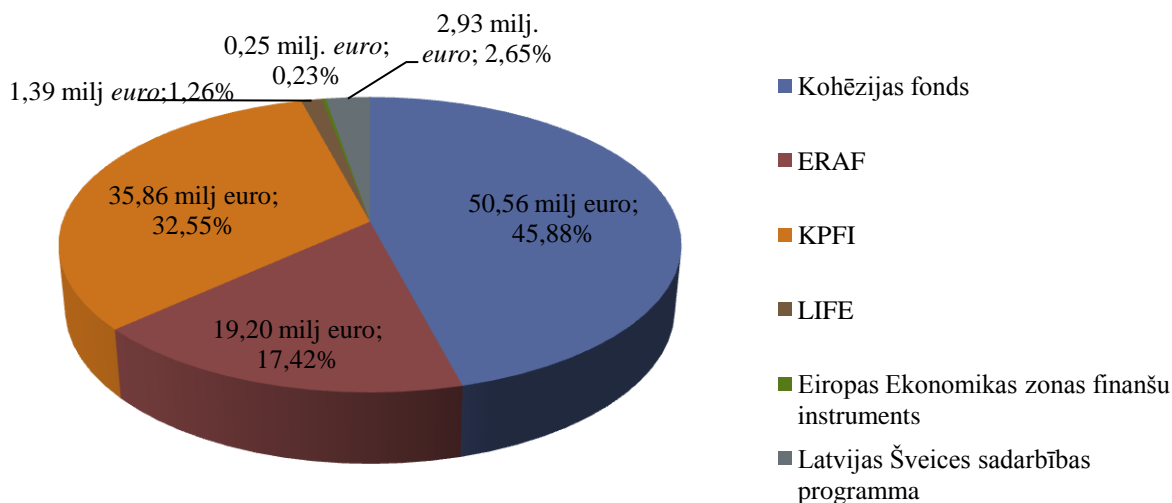
2014. gadā vides investīciju projektos kopumā ieguldīti 158,47 milj. *euro* (2. attēls). ES fondu līdzfinansējums un klimata pārmaiņu finanšu instrumenta (turpmāk – KPFI) ieguldījums sastāda 69,5 % no ieguldītajiem līdzekļiem, valsts budžets – 7,1 %, bet projektu īstenotāju līdzekļi – 23,4 % no ieguldītajām investīcijām.

¹ Norādītā summa neietver KPFI projektu īstenotāju ieguldītos finanšu līdzekļus.

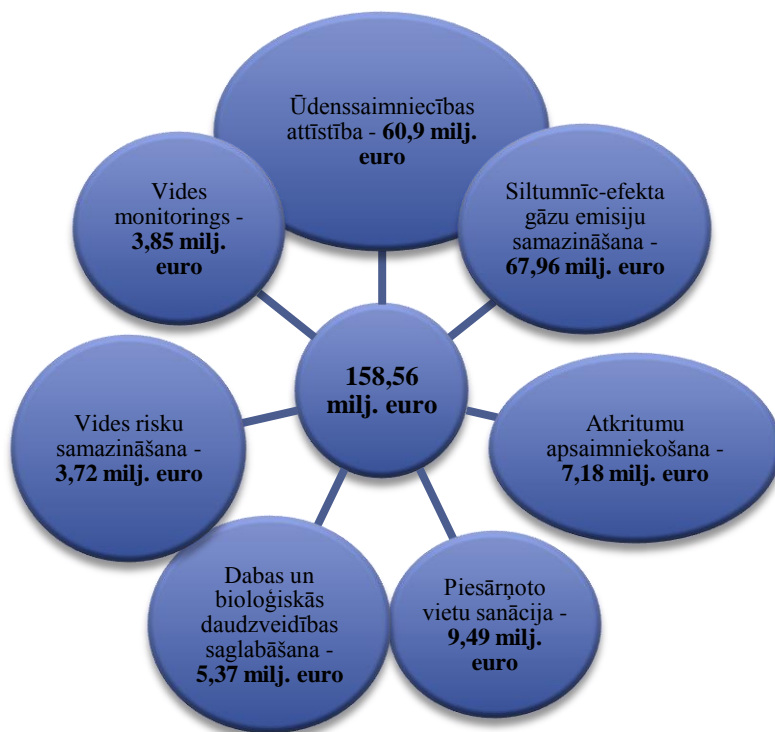
2. attēls. Vides investīcijas atbilstoši finanšu avotam, 2014, milj. EUR

No šiem ES fondu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļiem 110,18 milj. *euro* apmērā vislielāko daļu jeb ~45,88 % sastāda Kohēzijas fonda līdzfinansējums, KPFI – 33,55 %, Eiropas Reģionālās attīstības fonda (turpmāk – ERAF) līdzfinansējums – 17,42 %, LIFE+ programma – 1,26 %, Eiropas ekonomikas zonas finanšu instrumenta līdzfinansējums – 0,23% un Latvijas Šveices sadarbības programmas līdzfinansējums – 2,65 % (3. attēls).

3. attēls. ES fondu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības ieguldījums vides aizsardzības projektos, 2014, milj. EUR

Analizējot investīcijas vides aizsardzībā vislielākās investīcijas ieguldītas siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas projektos 67,96 milj. *euro* jeb 42,86 %, ūdenssaimniecības infrastruktūras projektos – 60,90 milj. *euro* jeb 38,41 %, un atkritumu apsaimniekošanā ieguldīti 7,18 milj. *euro* jeb 4,53%, savukārt piesārņoto vietu sanācijā ieguldīti 9,49 milj. *euro* jeb 5,98% no kopējām investīcijām. 2014. gadā veikti ieguldījumi arī dabas aizsardzības un vides monitoringa projektos, kā arī hidrotehnisko būvju rekonstrukcijā un plūdu draudu risku novēršanā (4. attēls).

4. attēls. Investīciju sadalījums pa finansējuma avotiem, 2014, milj. EUR

VIDES AIZSARDZĪBAS PASĀKUMIEM PIEŠKIRTAIS LĪDZFINANSĒJUMS

No vides aizsardzības pasākumiem pieejamajiem Eiropas Savienības un ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļiem 2014. gadā apstiprināts finansējums 52,35 milj. *euro* apmērā. Kopumā ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda līdzfinansējuma piesaistei apstiprināti 9 projekti, kurus plānots īstenot ar Kohēzijas fonda līdzfinansējumu 21,16 milj. *euro* apmērā. Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinošu 311 projektu īstenošanai apstiprināts KPFI finansējums 49,40 milj. *euro* apmērā, savukārt Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta piesaistei apstiprināti 2 iepriekš noteiktie projekti ar līdzfinansējumu 2,95 milj. *euro* apmērā (1. tabula).

1. tabula. Apstiprinātais ES fondu un ārvalstu līdzfinansējums vides aizsardzības projektiem, 2014, milj. EUR

Aktivitāte	Finansētājs	Apstiprinātais finansējums, milj. EUR
Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000	Kohēzijas fonds	12,52
Vides monitoringa un kontroles sistēmas attīstība	Kohēzijas fonds	0,36
Normatīvo aktu prasībām neatbilstošo izgāztuvju rekultivācija	Kohēzijas fonds	0,26
Liepājas Karostas ilgtspējīgas attīstības priekšnoteikumu nodrošināšana	Kohēzijas fonds	8,02
Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana	KPFI	28,24
Nacionālā klimata politika	EEZ	2,95
Kopā		52,35

Vislielāko finansējuma daļu sastāda KPFI līdzfinansējums, proti, 57 %, savukārt Kohēzijas fonda – 43 % no kopējiem piešķirtajiem ES fondu un citas ārvalstu palīdzības līdzekļiem.

Darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma ietvaros 2014. gadā tika apstiprināts līdzfinansējums vides aizsardzības projektiem 4 aktivitāšu ietvaros:

- 3.5.1.1. aktivitātē „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000” apstiprināti 7 projekti,
- 3.3.1.6. aktivitātē „Liepājas Karostas ilgtspējīgas attīstības priekšnoteikumu nodrošināšana” apstiprināts 1 projekts,
- 3.5.1.4. aktivitātē „Vides monitoringa un kontroles sistēmas attīstība” apstiprināts 1 projekts,
- 3.5.1.2.1. apakšaktivitātē „Normatīvo aktu prasībām neatbilstošo izgāztuvju rekultivācija” apstiprināti 3 projekti.

KPFI ietvaros atskaites periodā tika apstiprināts līdzfinansējums siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinošiem projektiem projektu konkursu ietvaros (2. tabula):

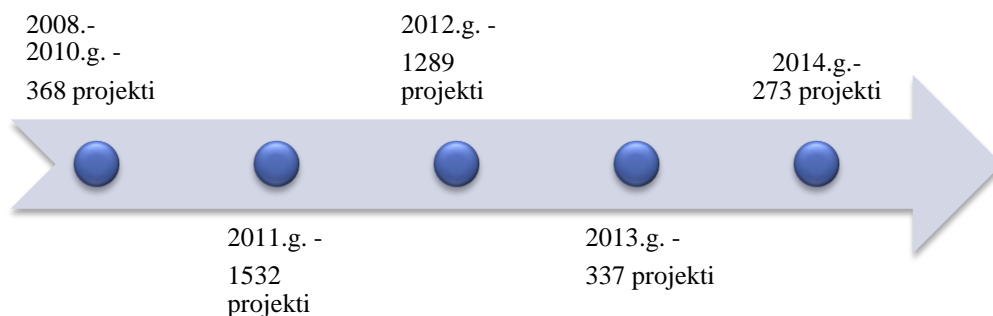
- konkursa „Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana pašvaldību publisko teritoriju apgaismojuma infrastruktūrā” III kārtā apstiprināti 12 projekti;
- konkursa „Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai” IV kārtā apstiprināts 121 projekts;
- konkursa „Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai” V kārtā apstiprināts 64 projekti;

- konkursa „Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšana transporta sektorā - atbalsts elektromobiļu un to uzlādes infrastruktūras ieviešanai” ietvaros apstiprināti 114 projekti.

2. tabula. Apstiprinātais Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta līdzfinansējums vides aizsardzības projektiem, 2014, milj. EUR

Projektu konkurss	KPFI līdzfinansējums, milj. EUR
Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana pašvaldību publisko teritoriju apgaismojuma infrastruktūrā, III kārtā	1,18
Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai, IV kārtā	25,59
Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai, V kārtā	9,8
Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšana transporta sektorā - atbalsts elektromobiļu un to uzlādes infrastruktūras ieviešanai	3,3
Kopā	39,87

Apstiprināto projektu vides jomā skaits (kumulatīvi) laika periodā no 2008.gada līdz 2014.gadam ir novērojams zemāk parādītajā attēlā (5.attēls). Jāatzīmē, ka attiecībā uz Kohēzijas fonda un ERAF finansējuma piešķiršanu lielākā finansējuma daļa apstiprināta līdz 2012. gadam ieskaitot.

5. attēls. Apstiprināto projektu vides jomā skaits (kumulatīvi), 2008.-2014.gads

Piešķirtais finansējums tiks novirzīts 3 normatīvo aktu prasībām neatbilstošo atkritumu izgāztuvju rekultivācijai. Rezultātā 9,14 ha platībā tiks samazināta negatīvā ietekme uz vidi.

Ūdenssaimniecības projektiem piešķirtais finansējums tiks ieguldīts četrus Latvijas pilsētu ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstībai un kvalitatīvu, normatīvajām prasībām atbilstošu ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu pieejamībai. Kopumā kvalitatīva dzeramā ūdens piegādes nodrošināšanai tiks izbūvēti jauni ūdens apgādes tīkli 33,13 km garumā un rekonstruēti ūdensapgādes tīkli 1,8 km garumā. Komunālo notekūdeņu vidē novadītā piesārņojuma apjoma samazināšanai tiks izbūvēti jauni kanalizācijas tīkli 46,67 km garumā, savukārt rekonstruēti tīkli ~ 4,9 km garumā, kā arī izbūvētas 7 kanalizācijas notekūdeņu sūkņu stacijas. Vides monitoringa un kontroles sistēmas attīstībai tiks ieguldīti līdzekļi, lai iegādātos aprīkojumu Valsts vides dienestam (turpmāk – VVD) operatīvai piesārņojošo darbību izraisīto smaku un smaku avotu un

gaisa piesārņojuma (cietās daļiņas) identificēšanai sūdzību saņemšanas gadījumos visā Latvijas teritorijā.

Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas jomā KPFI projektiem piešķirtais finansējums veicinās oglekļa dioksīda emisiju samazināšanu, rekonstruējot 12 pašvaldību publisko teritoriju apgaismojuma infrastruktūru, izmantojot tādas tehnoloģijas un videi draudzīgus paņēmienus, kas ļauj samazināt esošo elektroenerģijas patēriņu. Tāpat tiks veicināta siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšana, atbalstot transportlīdzekļu, kas pēc savas konstrukcijas kā vienīgo mehānisko dzinējspēku izmanto enerģiju no transportlīdzeklī glabātās elektroenerģijas un kuru SEG emisijas ir 0 g/km un uzlādes staciju, kas neatkarīgi no to faktiskās izmantošanas vai īpašuma formas kalpo sabiedrības kopējo vajadzību un interešu nodrošināšanai un par maksu vai bez maksas ir pieejama ikvienai personai, kura nav attiecīgās uzlādes stacijas īpašnieks (turpmāk – publiski pieejama uzlādes stacija) ieviešanu Latvijā. Tāpat tiks nodrošināta pāreja no tehnoloģijām, kurās izmanto fosilos energoresursus, uz tehnoloģijām, kurās izmanto atjaunojamus energoresursus, uzlabojot komersantu ražošanas tehnoloģiskās iekārtas vai nomainot tās ar jaunām ražošanas tehnoloģiskām iekārtām un uzlabojot ēku energoefektivitāti.

Lai risinātu klimata pārmaiņu radītās problēmas, no Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta Latvijai ir piešķirti vairāk nekā 10 milj. *euro* programmas „Nacionālā klimata politika” īstenošanai ar mērķi samazināt siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas. 2014. gadā ir uzsākta divu iepriekšnoteikto projektu īstenošana, kā arī izsludināts neliela apjoma grantu shēmas atklātais konkurss.

Pirmais iepriekš noteiktais projekts ir „Priekšlikumu izstrāde Nacionālajai klimata pārmaiņu pielāgošanās stratēģijai, identificējot zinātniskos datus un pasākumus pielāgošanās klimata pārmaiņām nodrošināšanai, kā arī veicot ietekmju un izmaksu novērtējumu”, kura ietvaros tiks apkopotī zinātniskie dati un pasākumi pielāgošanās klimata pārmaiņu nodrošināšanai, kā arī veikts ietekmju un izmaksu novērtējums par klimata pārmaiņu ietekmi un pielāgošanās scenāriju 2050. – 2100. gadam. Projektam 2014. gadā apstiprinātais finansējums ir 1,21 milj. *euro* no kuriem Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta līdzfinansējums sastāda 1,12 milj. *euro*.

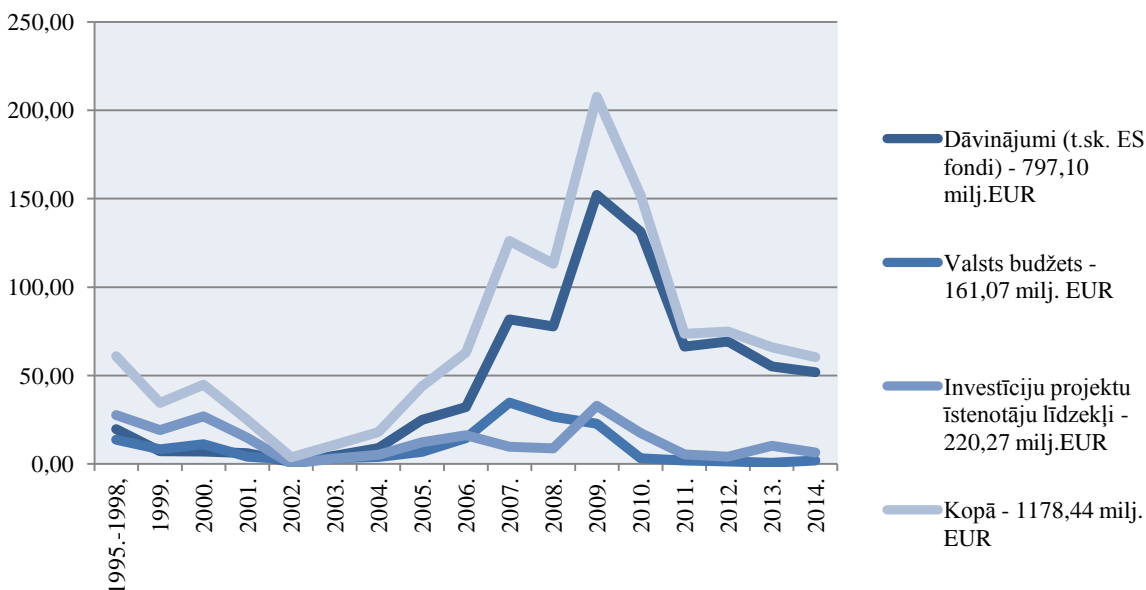
Otrais iepriekš noteiktais projekts ir „Nacionālās sistēmas pilnveidošana SEG inventarizācijai un ziņošanai par politikām, pasākumiem un prognozēm”. Projektā tiks veikta inventarizācija sistēmas uzlabošanai Latvijā, ekspertu kapacitātes paaugstināšana, klimata pārmaiņu politikas pasākumu, to skaitā emisiju prognožu, *ex-sante* un *ex-post* novērtēšanas kvalitātes uzlabošana. Projektam 2014. gadā apstiprinātais finansējums ir 1,98 milj. *euro* no kuriem Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta līdzfinansējums sastāda 1,83 milj. *euro*.

INVESTĪCIJAS ATTĪSTĪBĀ

ŪDENSŠAIMNIECĪBAS

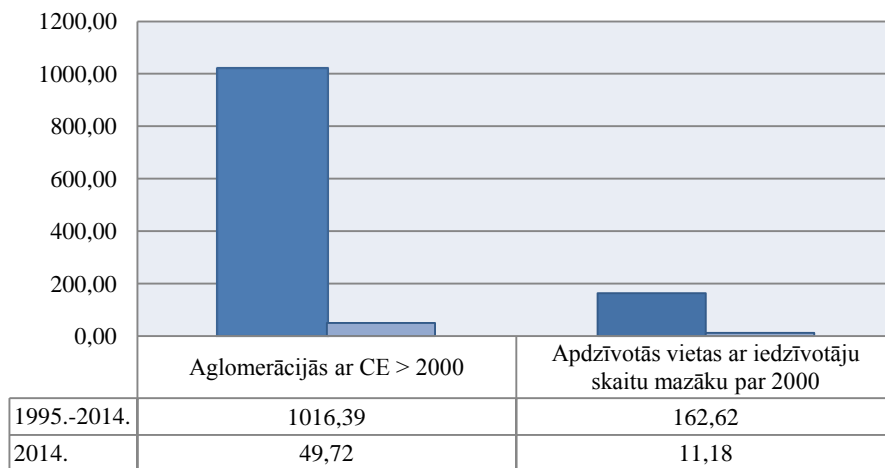
INFRASTRUKTŪRAS

Laikā no 1995. līdz 2014. gadam ūdenssaimniecības attīstībā, galvenokārt infrastruktūras attīstībā, ieguldīti ~ 1178,44² milj. *euro*, no tiem 67% ir ārvalstu finanšu palīdzība, ieskaitot ES fondus, valsts budžeta dotācija – 14% un projektu īstenotāju ieguldītie līdzekļi – 19% no kopējām investīcijām. (6. attēls).

6. attēls. Investīcijas ūdenssaimniecības sistēmas attīstībā, 1995-2014, milj. EUR

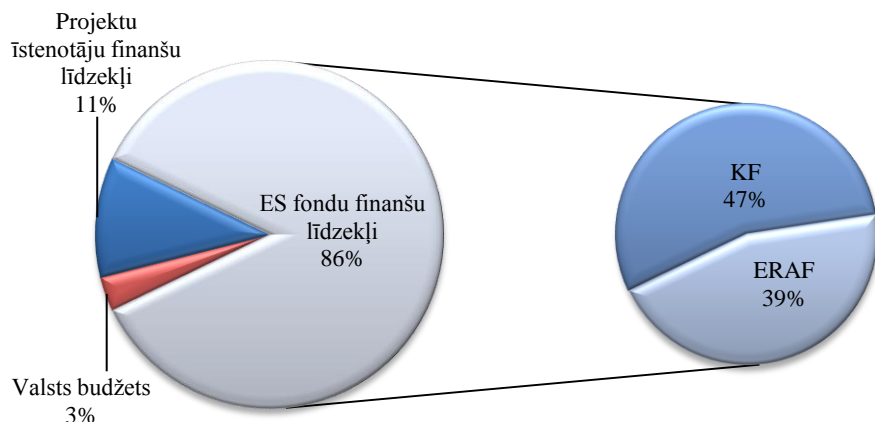
Kopējās ieguldītās investīcijas aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000 ir 1016,39 milj. *euro*, bet apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu mazāku par 2000 – 162,65 milj. *euro* (7. attēls).

7. attēls. Investīcijas ūdenssaimniecības attīstībā, 1995-2014, milj. EUR

² Minētā summa ietver arī tehniskās palīdzības finansējumu, kas tika ieguldīts ūdenssaimniecībā.

2014. gadā kopumā ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstības projektos ieguldīti 60,90 milj. *euro*, no kuriem lielākā daļa – 52,37 milj. *euro* jeb 86% ir Eiropas Savienības fondu (Kohēzijas fonds un ERAF) līdzekļi, projektu īstenotāju ieguldītie līdzekļi – 6,59 milj. *euro* jeb 11%, savukārt vismazāko daļu, proti, 1,93 milj. *euro* jeb 3%, veido valsts budžeta dotācija. (8. attēls).

8. attēls. Investīciju ūdenssaimniecības sistēmas attīstībā procentuālais sadalījums, 2014

Fotogrāfija.
Ūdenssaimniecības attīstība Ādažos

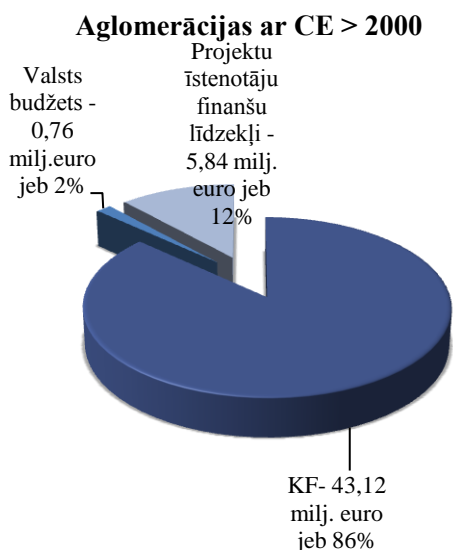
SIA „Ādažu ūdens”
Kohēzijas fonda projekts

Autors: VARAM

Aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000 pārskata periodā ieguldīti 49,72 milj. *euro* – 43,12 jeb 86% no kopējām investīcijām ir Kohēzijas fonda līdzfinansējums, valsts budžeta dotācija – 0,76 milj. *euro* jeb 2% un

projektu īstenotāju ieguldītie līdzekļi – 5,84 milj. *euro* jeb 12% no kopējām ieguldītajām investīcijām infrastruktūras projektos. Savukārt apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu mazāku par 2000 no 2014. gadā ieguldītajiem 9,25 milj. *euro* jeb 83% ir ERAF līdzfinansējums, 10% valsts budžeta finansējums un 7% projektu īstenotāju finansējums (9. attēls).

9. attēls. Investīcijas ūdenssaimniecības sistēmās attīstībā, 2014, milj. EUR

Līdz 2014. gada beigām ir pabeigti 364 ūdenssaimniecības attīstības projekti, no tiem 295 (93 projekti 2014. gadā) ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstības projekti apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000 un 69 (22 projekti 2014. gadā) projekti 66 aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000.

Notekūdeņu apsaimniekošanas jomā 2014. gadā rekonstruētas 29 un izbūvētas 28 jaunas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, kanalizācijas tīkli paplašināti par ~ 223 km un rekonstruēti ~ 74 km garumā. Uzlabota arī ūdensapgāde – pabeigtajos projektos izbūvētas 30 jaunas dzeramā ūdens sagatavošanas iekārtas, ūdensapgādes tīkli paplašināti par ~ 158 km un rekonstruēti ~ 136 km garumā (3. tabula).

3. tabula. Sasniegtie rezultāti ūdenssaimniecības attīstībā, īstenojot Kohēzijas fonda un ERAF līdzfinansētos projektus, 2014

Sasniegtais rezultāts	Aglomerācijas ar CE>2000	Apdzīvotās vietas ar iedzīvotāju skaitu mazāku par 2000
Rekonstruētas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, skaits	7	22
Izbūvētas jaunas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, skaits	4	24
Rekonstruētas dzeramā ūdens sagatavošanas iekārtas	3	12
Izbūvētas dzeramā ūdens sagatavošanas iekārtas	8	22
Paplašināti kanalizācijas tīkli, km	164	59
Paplašināti ūdensapgādes tīkli, km	129	29
Rekonstruēti kanalizācijas tīkli, km	57	41
Rekonstruēti ūdensapgādes tīkli, km	52	84

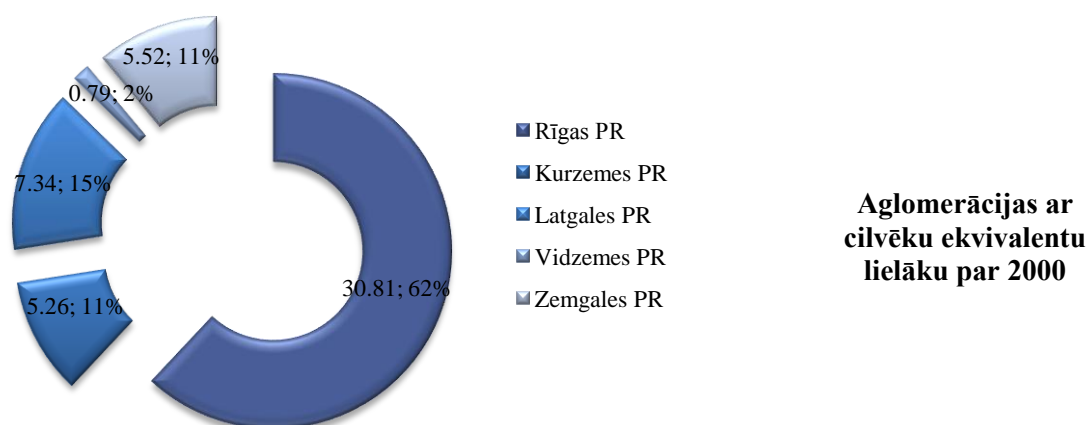
Īstenojot Kohēzijas fonda un ERAF līdzfinansētos projektus, 2014. gadā lielākās investīcijas infrastruktūras projektos ieguldītas Rīgas plānošanas reģionā – 33,11 milj. euro jeb 55% no

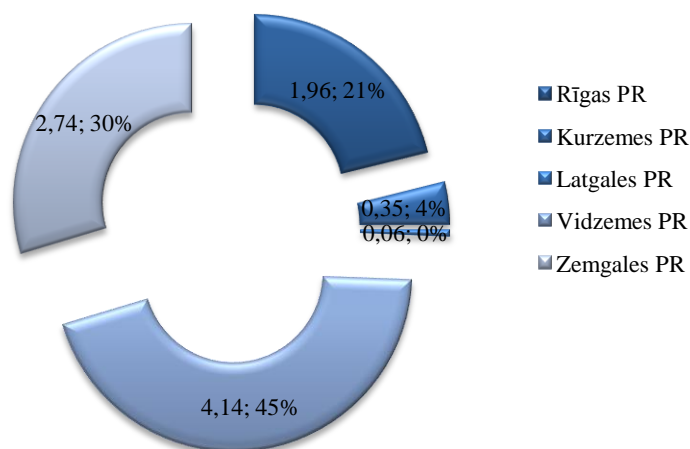
kopējām investīcijām, Zemgales – 8,77 milj. *euro* (15%), Latgales – 7,49 milj. *euro* (12%) un vismazākās Kurzemes plānošanas reģionā – 5,77 milj. *euro* (10%) un Vidzemes plānošanas reģionā 5,76 milj. *euro* (9%) (4. tabula).

4. tabula. Ieguldītās investīcijas plānošanas reģionos, īstenojot Kohēzijas fonda un ERAF līdzfinansētos infrastruktūras projektus, 2014

Plānošanas reģions	Aglomerācijas ar CE>2000, kur ieguldītas investīcijas, skaits	Apdzīvotās vietas ar iedzīvotāju skaitu mazāku par 2000, kur ieguldītas investīcijas, skaits	Investīcijas, milj. EUR
Rīga	21	34	33,11
Vidzeme	4	52	5,76
Kurzeme	6	24	5,77
Zemgale	7	41	8,77
Latgale	6	24	7,49
Kopā	44	175	60,90

Atšķirīgs ir ieguldīto investīciju sadalījums pa plānošanas reģioniem, ja salīdzina ieguldījumus Kohēzijas fonda un ERAF līdzfinansētajos infrastruktūras attīstības projektos (10. attēls). Lielākie ieguldījumi 2014. gadā, īstenojot Kohēzijas fonda līdzfinansētos projektus, veikti Rīgas plānošanas reģionā – 30,81 milj. *euro* jeb 62% no ieguldītajām investīcijām, savukārt īstenojot ERAF līdzfinansētos projektus, – Vidzemes plānošanas reģionā, t.i., 4,14 milj. *euro* jeb 41% no ieguldītajām investīcijām. Mazākās investīcijas, īstenojot Kohēzijas fonda līdzfinansētos projektus, ieguldītas Vidzemes plānošanas reģionā – 0,79 milj. *euro* jeb 2% apmērā, bet, īstenojot ERAF līdzfinansētos projektus, mazākās investīcijas ieguldītas Latgales plānošanas reģionā – 0,06 milj. *euro* jeb < 1%.

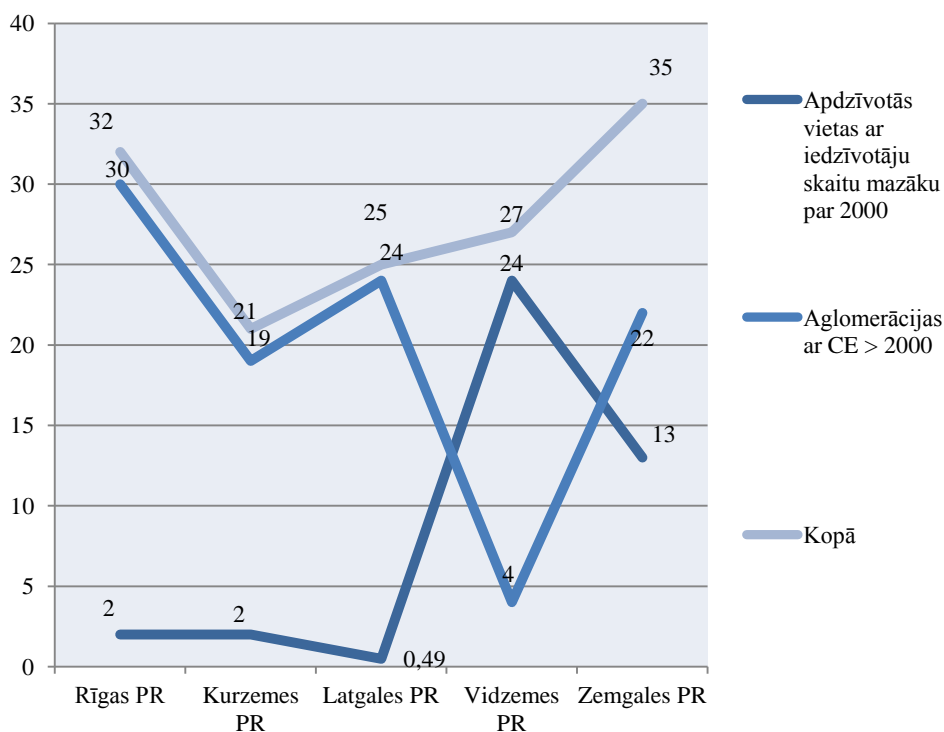

Apdzīvotās vietas ar iedzīvotāju skaitu mazāku par 2000

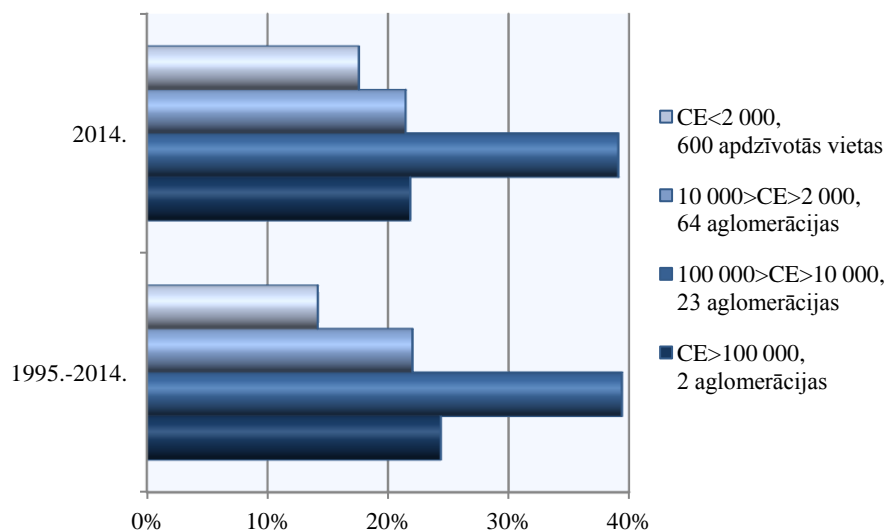
10. attēls. Ieguldīto investīciju sadalījums pa plānošanas reģioniem, 2014, milj. EUR.

Ieguldītās investīcijas uz vienu iedzīvotāju Kohēzijas fonda līdzfinansētajos infrastruktūras projektos svārstās no 30 līdz 3 euro, bet ERAF līdzfinansētajos projektos – no 0,49 līdz 2 euro, attiecīgi kopējās investīcijas ūdenssaimniecības infrastruktūras projektos 2014. gadā svārstās – no 21 līdz 35 euro (11. attēls).

11. attēls. Ieguldīto investīciju uz vienu iedzīvotāju sadalījums pa plānošanas reģioniem, 2014, EUR

Aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 100 000 (Rīga, Daugavpils) kopumā infrastruktūras attīstības projektos ieguldīti 278,85 milj. *euro* vai 24% no kopējās ieguldītās summas, no tiem 2014. gadā ieguldīti 13,18 milj. *euro* vai 22% , attiecīgi aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu no 10 000 līdz 100 000 – 450,80 milj. *euro* vai 39% un 2014. gadā – 23,59 milj. *euro* vai 39%, aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu no 2000 līdz 10 000 – 252,02 milj. *euro* vai 20% un 2014. gadā – 12,95 milj. *euro* vai 21% o, bet apdzīvotās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000 – 162,62 milj. *euro* vai 16% un 2014. gadā – 11,18 milj. *euro* vai 18% (12. attēls).

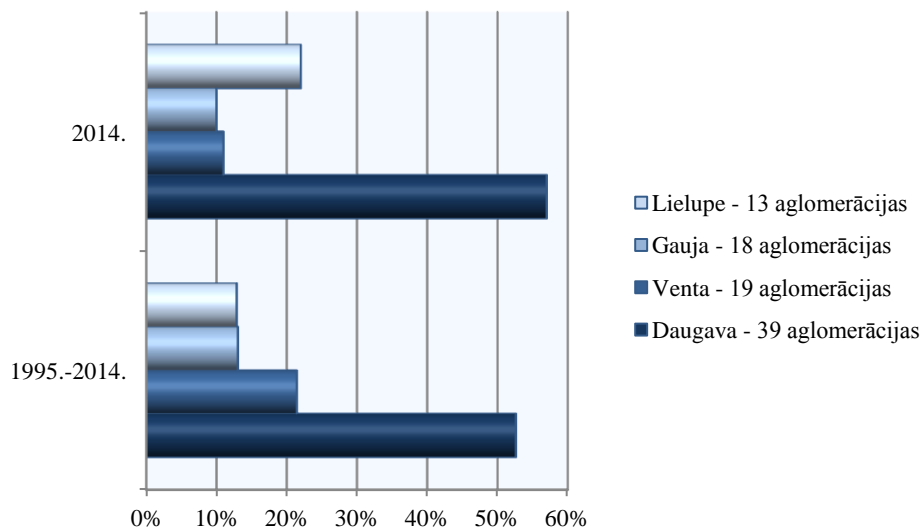
12. attēls. Investīciju īpatsvars atbilstoši aglomerāciju sadalījumam, %

Analizējot investīcijas ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstībā sadalījumā pa upju baseinu apgabaliem dinamiku, redzams, ka, īstenojot Kohēzijas fonda līdzfinansētos projektus, vislielākie ieguldījumi no 1995. gada līdz 2014. gadam kopumā, gan 2014. gadā veikti Daugavas upju baseina apgabala aglomerācijās (5. tabula).

5. tabula. Investīciju sadalījums pa upju baseiniem, milj. EUR

Upju baseinu apgabali	1995.-2014.	2014.
Daugava	519,13	28,28
Venta	204,65	5,52
Gauja	126,78	5,01
Lielupe	131,12	10,91
Kopā	981,68	49,72

Šis investīciju sadalījums ir atbilstošs upju baseinu apgabalos atrodošos aglomerāciju ar CE > 2000 skaitam, t.i., Daugavas upju baseinā atrodas 38 aglomerācijas, kurās ieguldīti 53% no kopējām investīcijām, attiecīgi vismazākās investīcijas ieguldītas Ventas un Gaujas upju baseinos – katrā ap 13% no kopējām investīcijām (13. attēls).

13. attēls. Investīciju īpatsvars aglomerācijās ar CE>2000 atbilstoši upju baseinu apgabaliem, %

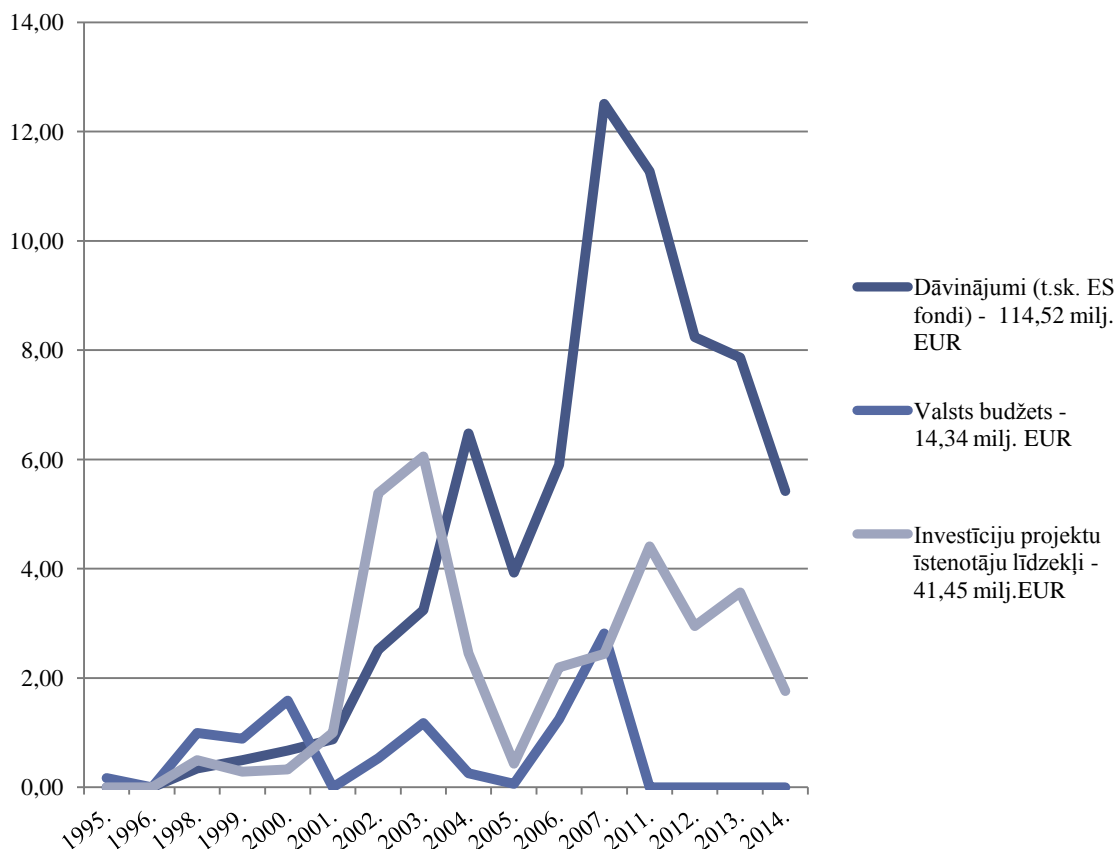
Atskaites periodā investīcijas ūdenssaimniecības attīstībā ieguldītas 44 aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000 un 175 apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000. Ar Kohēzijas fonda atbalstu 2014. gadā tika pabeigti 24 ūdenssaimniecības infrastruktūras investīciju projekti (Viļaka, Alojā, Saulkrastos, Baložu pilsētā, Rēzeknē, Bauskā, Ventspilī (III un IV kārtā), Priekuļos, Ķekavā, Kalnciemā, Limbažos, Vecumniekos, Dobelē, Iecavas novadā, Auces pilsētā ar lauku teritoriju, Preiļos, Lielvārdē, Liepājā, Jaunolaines lielciemā, Cesvainē, Jēkabpilī, Maltā, Carnikavā), piesaistot ERAF līdzekļus – 93 projekti.

Kopumā programmas īstenošanas laikā aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000 un apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu mazāku par 2000 par ~262 tūkstošiem palielinājies to iedzīvotāju skaits, kuriem Latvijā ir nodrošināta pieejamība normatīviem aktiem atbilstošiem centralizētajiem kanalizācijas pakalpojumiem. 2014. gadā aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000 kvalitatīvu kanalizācijas pakalpojumu pieejamība palielinājusies līdz 80,4% šo aglomerāciju iedzīvotājiem (Ziņojums par horizontālās prioritātes „Ilgspējīga attīstība” īstenošanu Eiropas Savienības fondu līdzfinansēto pasākumu un aktivitāšu ietvaros).

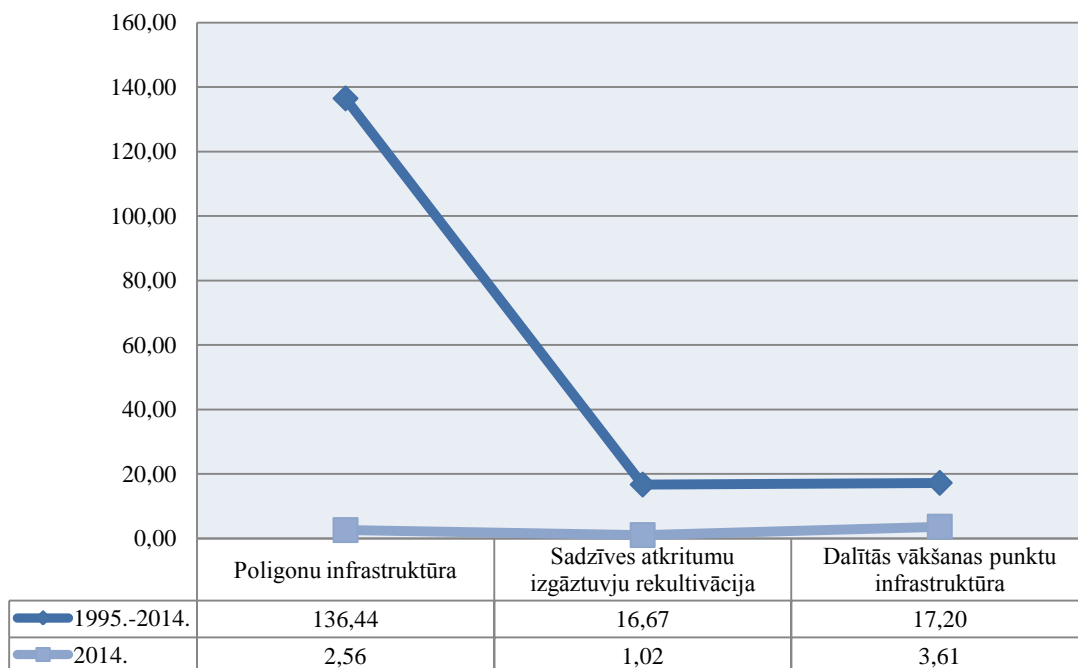
INVESTĪCIJAS ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS SISTĒMAS ATTĪSTĪBĀ

Laikā no 1995. līdz 2014. gadam sadzīves atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras attīstībā un normatīvo aktu prasībām neatbilstošo izgāztuvju rekultivācijā kopā ieguldīti 170,31 milj. *euro*. Ārvalstu finanšu palīdzība, ieskaitot ES fondus, šo gadu laikā sasniegusi 114,52 milj. *euro*, valsts budžeta dotācija – 14,34 milj. *euro*, projektu īstenotāju ieguldītie līdzekļi – 41,45 milj. *euro* (14.attēls).

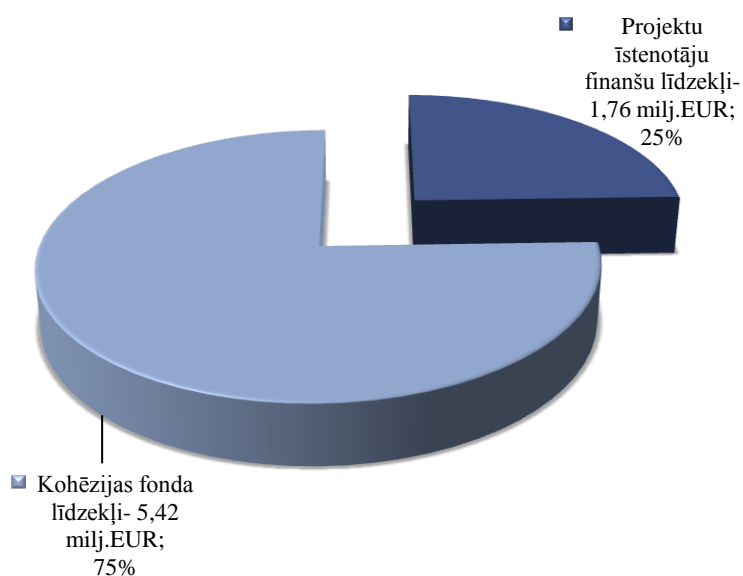
14. attēls. Investīcijas atkritumu apsaimniekošanas attīstībā, 1995-2014, 170,31 milj. EUR

Ieguldītās investīcijas normatīvo aktu prasībām neatbilstošo sadzīves atkritumu izgāztuvju rekultivācijā no 1995. gada līdz 2014. gadam ir 16,67 milj. *euro*, savukārt atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūrā – 17,20 milj. *euro*, bet lielākā daļa no investīcijām ieguldītas sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonu izveidē un attīstībā – 136,44 milj. *euro*, lai nodrošinātu atkritumu apglabāšanu iedzīvotājiem un videi nekaitīgā veidā (15. attēls).

15. attēls. Investīcijas atkritumu apsaimniekošanas attīstības jomās, milj. EUR

2014. gadā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas projektos ieguldīti 7,18 milj. euro, t.sk. Kohēzijas fonda līdzekļi ir 5,42 milj. euro jeb 69% un projektu īstenotāju līdzekļi – 1,76 milj. euro jeb 31% no kopējām investīcijām (16. attēls).

16. attēls. Investīcijas atkritumu apsaimniekošanas attīstībā, 2014, milj. EUR

Fotogrāfija: Normatīvo aktu prasībām neatbilstošās Smiltenes pilsētas izgāztuves "Drandu ielā 24" rekultivācija

Autors: VARAM

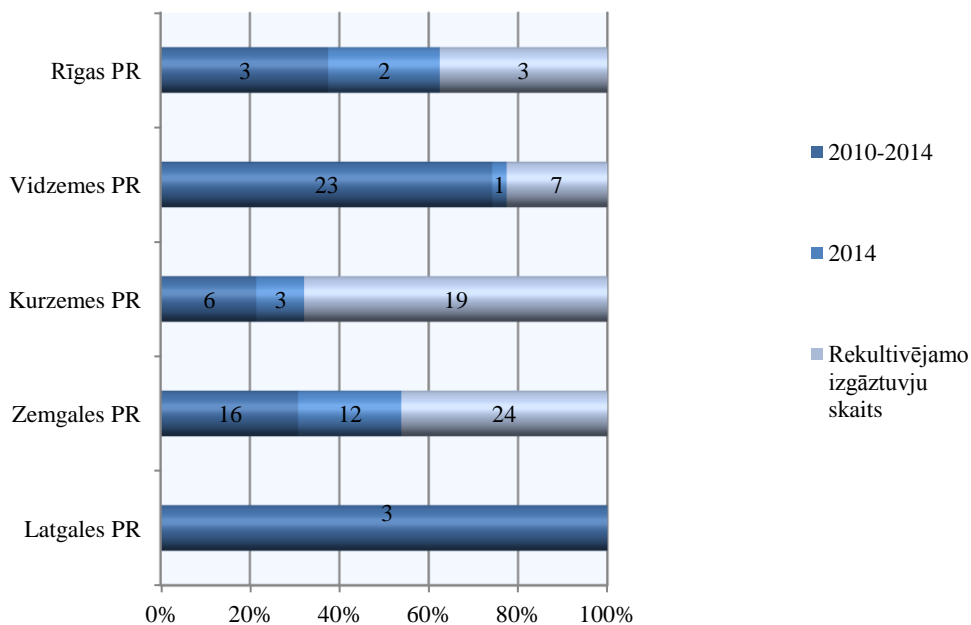
Pārskata periodā pabeigts poligonu infrastruktūras attīstības projekts – Ziemeļvidzemes reģiona sadzīves atkritumu apsaimniekošanas projekta IV kārtā. Projekta mērķis bija nodrošināt poligona "Daibe" darbiniekus ar darba likumdošanai, sanitārajām prasībām un darba vides augstākajiem standartiem atbilstošu materiālo un tehnisko bāzi.

Projekta ietvaros tika paveikts: sadzīves atkritumu poligona „Daibe” priekšapstrādes centra un šķirošanas līnijas personāla telpu izbūve (120 m²), tādējādi nodrošinot tā darbiniekus ar darba likumdošanā, sanitārajām prasībām un darba vides augstākajiem standartiem atbilstošu materiālo un

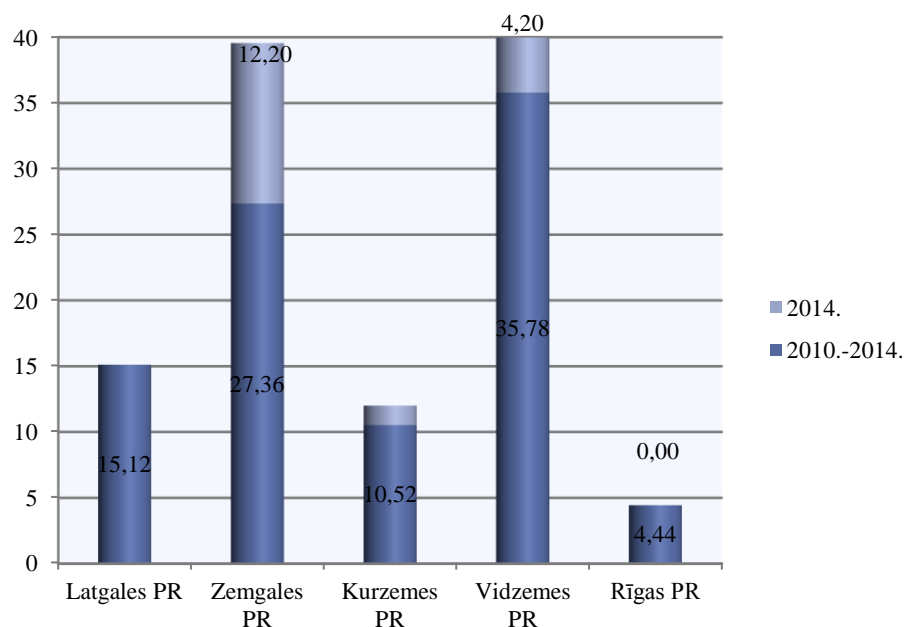
tehnisko bāzi; sadzīves atkritumu poligona „Daibe” pievedceļa rekonstrukcija – 2,6 km, tādējādi samazinot negatīvo ietekmi uz vidi ko rada autotransporta gāzu emisijas un putekļu emisijas uz grantētā ceļa; sadzīves atkritumu poligona „Daibe” esošās reversās osmozes iekārtas 21 moduļa pilnveidošana.

Atkritumu dalītās vākšanas jomā iepriekšējā periodā, t.i., laika posmā no 2011. līdz 2014.gadam, 12 projektos tika īstenoti atkritumu dalītās vākšanas veicināšanas pasākumi, tai skaitā 2 projektos 2014. gadā. Pārējie plānotie 26 projekti netiks realizēti (projektu līgumi, atkarībā no situācijas, ir noraidīti, atsaukti, vai laužti). 2014. gadā projektos ieguldīti 3,615 milj. *euro*.

Līdz 2014.gada beigām, piesaistot 2007. – 2013.gada Eiropas Savienības finanšu plānošanas perioda Kohēzijas fonda finanšu līdzekļus, no rekultivācijai iezīmētajām 104 izgāztuvēm rekultivētas 67 sadzīves atkritumu izgāztuves ~93,23 ha platībā, no tām 2014. gadā 15 izgāztuves 8,7 ha platībā (17. un 18. attēls).

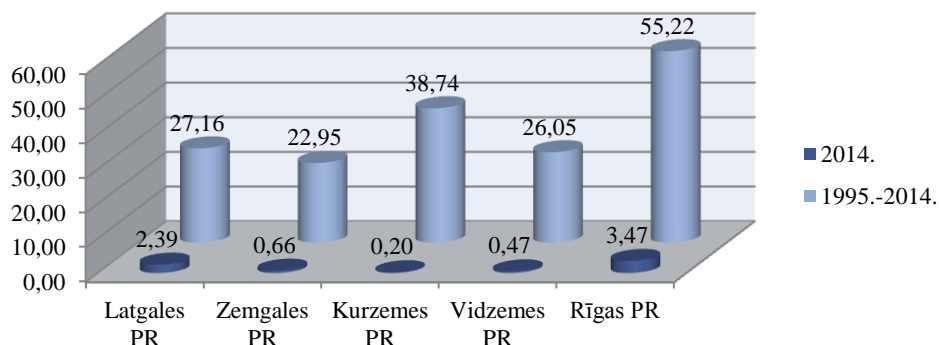
17. attēls. Rekultivēto izgāztuvju skaits 2010.-2014. un rekultivējamo izgāztuvju skaits

18. attēls. Rekultivēto izgāztuvju platība, ha, 2010-2014

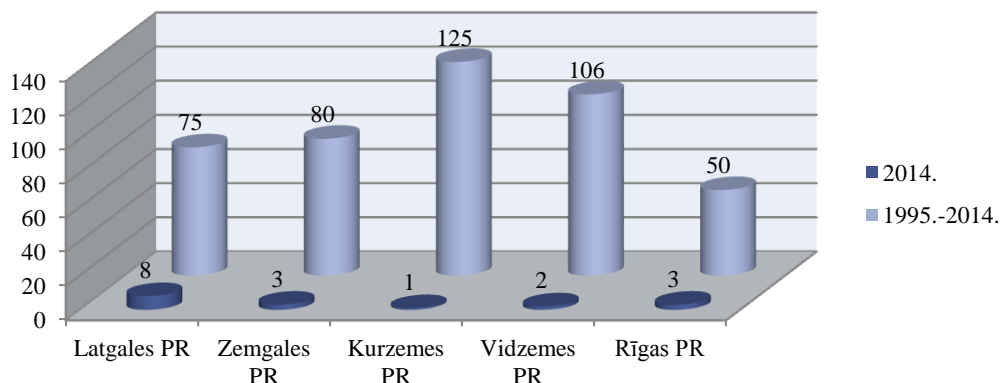
Kopš 1995. gada lielākās investīcijas atkritumu apsaimniekošanas jomā ieguldītas Rīgas plānošanas reģionā – 55,22 milj. *euro* un Kurzemes plānošanas reģionā – 38,74 milj. *euro*, kas saistīts ar poligonu infrastruktūras attīstības projektiem. Kopumā plānošanas reģionos 2014. gadā ieguldīti 7,19 milj. *euro*. Lielākās investīcijas 2014. gadā ieguldītas Rīgas plānošanas reģionā – 3,47 milj. *euro* jeb 48% un Latgales plānošanas reģionā 2,39 milj. *euro* jeb 33%, Zemgales plānošanas reģionā 0,66 milj. *euro* jeb 9%, Vidzemes – 0,47 milj. *euro* jeb 7% un Kurzemes –

0,20 milj. *euro* jeb 3% no ieguldītajām investīcijām atkritumu apsaimniekošanas sfērā (19. attēls).

19. attēls. Ieguldīto investīciju sadalījums pa plānošanas reģioniem, 1995-2014, milj. *EUR*

Savukārt, kopš 1995. gada, lielākās investīcijas atkritumu apsaimniekošanas jomā uz vienu iedzīvotāju ieguldītas Kurzemes plānošanas reģionā – 125 *euro* un Vidzemes plānošanas reģionā – 106 *euro*, bet vismazākās investīcijas uz vienu iedzīvotāju – Rīgas plānošanas reģionā – 50 *euro* (20. attēls).

20. attēls. Ieguldīto investīciju uz vienu iedzīvotāju sadalījums pa plānošanas reģioniem, 1995.-2014., *EUR*

2014. gadā Latgales, Zemgales, Kurzemes un Vidzemes plānošanas reģionos investīcijas uz vienu iedzīvotāju veido gan poligonu infrastruktūras attīstības, gan atkritumu dalītas vākšanas projektu īstenošana. Lai gan Rīgas plānošanas reģionā gan kopumā, gan 2014. gadā ieguldītas lielākās investīcijas, tomēr, rēķinot uz iedzīvotāju, investīcijas ir tikai 3 *euro*, kas saistīts iedzīvotāju skaitu šajā plānošanas reģionā. Vislielākās investīcijas uz 1 iedzīvotāju 2014. gadā ieguldītas Latgales plānošanas reģionā – 8 *euro*, vismazākās – Kurzemes plānošanas reģionā – nepilns 1 *euro*.

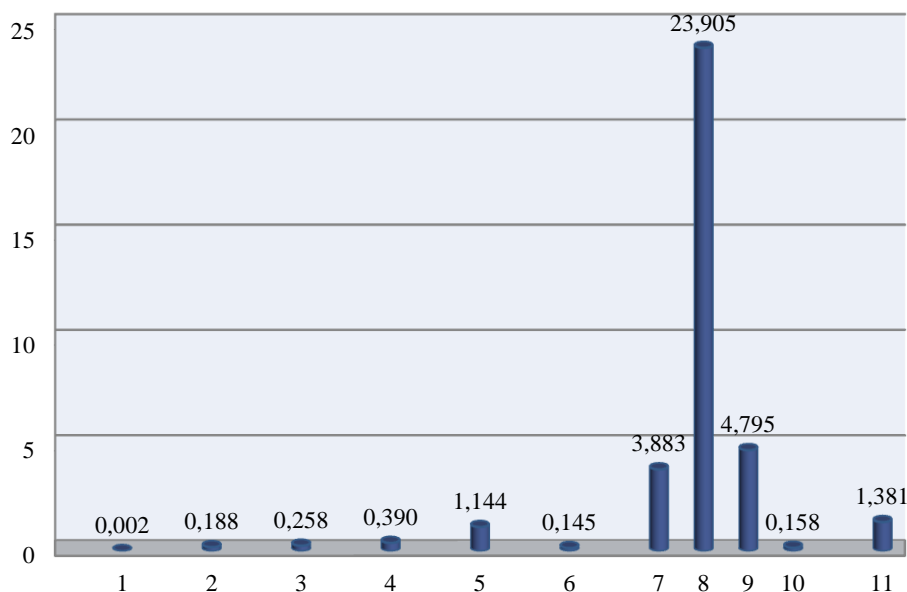

INVESTĪCIJAS SILTUMNĪCEFĒKTA GĀZU EMISIJU SAMAZINĀŠANĀ

KPFI finansējums tiek pārdalīts atbilstoši MK protokollēmumiem un izmantots organizējot projektu iesniegumu konkursus (turpmāk – konkurss) atbilstoši apstiprinātajiem MK noteikumiem. Kopš 2009.gada ir bijuši izsludināti šādi KPFI projektu konkursi atbilstošajās darbības sfērās:

- KPFI-1 “Energoefektivitātes paaugstināšana pašvaldību ēkās”;
- KPFI-2 “Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinošu tehnoloģiju attīstīšana”;
- KPFI-3 “Energoefektivitātes paaugstināšana augstākās izglītības iestāžu ēkās”;
- KPFI-4 “Tehnoloģiju pāreja no fosilajiem uz atjaunojamiem energoresursiem”;
- KPFI-5 “Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai valsts un pašvaldību profesionālās izglītības iestāžu ēkās”;
- KPFI-6 “Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai ražošanas ēkās”;
- KPFI-7 “Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai pašvaldību ēkās”;
- KPFI-8 “Sabiedrības izpratnes attīstīšana par siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas nozīmi un iespējām”;
- KPFI-10 “Zema enerģijas patēriņa ēkas”;
- KPFI-11 “Atjaunojamo energoresursu izmantošana mājāsaimniecību sektorā”;
- KPFI-12 “Atjaunojamo energoresursu izmantošana siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai”;
- KPFI-13 “Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana pašvaldību publisko teritoriju apgaismojuma infrastruktūrā”;
- KPFI-14 “Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinošu tehnoloģiju attīstīšana un pilotprojektu īstenošana”;
- KPFI-15 “Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai”;
- KPFI-16 “Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana transporta sektorā – atbalsts elektromobiļu un to uzlādes infrastruktūras ieviešanai”.

Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinošo projektu īstenošanā 2014. gadā ieguldīts KPFI finansējums 35,64 milj. *euro* apmērā, no kura vislielākais finansējums 32,74 milj. *euro* izmaksāts kompleksu risinājumu siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai projektos, 1,14 milj. *euro* siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas pašvaldību publisko teritoriju apgaismojuma infrastruktūrā projektos, savukārt siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai transporta sektorā – atbalstam elektromobiļu un to uzlādes infrastruktūras ieviešanai 1,38 milj. *euro*, bet pārējos projektos 0,60 milj. *euro* (pēc KPFI XXIII Konsultatīvās padomes sēdes datiem) (21. attēls).

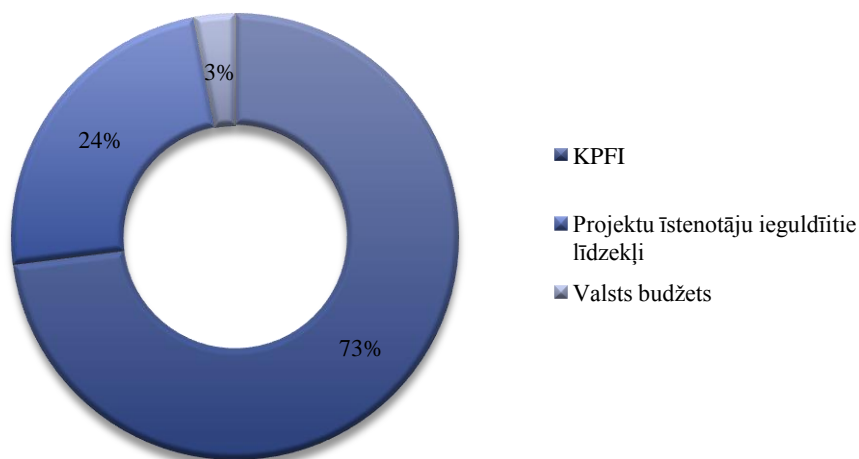

1. Energoefektivitātes paaugstināšanas augstākās izglītības iestāžu ēkās projekti
2. Kompleksu risinājumu siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai pašvaldību ēkās projekti
3. Zema enerģijas patēriņa ēku projekti
4. Atjaunojamo energoresursu izmantošana siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai
5. Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana pašvaldību publisko teritoriju apgaismojuma infrastruktūrā
6. Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinošu tehnoloģiju attīstīšana un pilotprojektu īstenošana
- 7., 8., 9., 10. Kompleksi risinājumu siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai
11. Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšana transporta sektorā – atbalsts elektromobiļu un to uzlādes infrastruktūras ieviešanai

21. attēls. Projektos ieguldītā KPFI finansējuma struktūra, 2014, milj. EUR

Kopumā līdz 2014. gada nogalei ir pabeigti 2308 KPFI projekti (pēc Informatīvā ziņojuma „Par Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta darbību 2014.gadā” datiem), par kopējo KPFI līdzfinansējumu 151,36 milj. euro, kas veido ap 73% no projektos ieguldītājiem kopējiem finanšu līdzekļiem (22. attēls). Savukārt valsts budžeta daļa iepriekš minētajos 2 308 projektos veido ap 7,02 milj. euro.

Spēkā esoši uz 2014.gada 31.decembri bija 2 574 projektu līgumi (pēc VARAM Informatīvā ziņojuma „Par Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta darbību 2014.gadā” datiem).

22. attēls. 2014. gadā pabeigto projektu investīciju sadalījums procentos

Vērtējot pabeigto KPMF projektu strukturālo specifiku, var secināt, ka ar KPMF atbalstu pašvaldību funkciju īstenošanas izmaksu samazināšanai 2014. gadā 30 (*pēc budžeta analīzes 2014.g. datiem*) pašvaldību izglītības iestādēs īstenoti kompleksi pasākumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai.

Atbalstīta elektrotransporta izmantošana un tam atbilstošas infrastruktūras izveide Latvijā, nodrošinot KPMF finansēto projektu konkursu norisi. 2014. gadā transportlīdzekļu ar elektrības dzinēju (elektromobiļu) skaits attiecībā pret jaunu reģistrēto transportlīdzekļu skaitu (kumulatīvi) bija 1%.

Latvijas labā 2014. gadā tika izsolītas 1 709 000 emisijas kvotas (EUA). Sākot ar 2014. gada 3. septembri tika uzsākta aviācijas emisijas kvotu izsolīšana, kā rezultātā 2014. gadā tika izsolītas 23 500 EUA.

2014. gadā pilnībā pabeigta visi projektu ieviešana konkursa „Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai pašvaldību ēkās II kārtā ietvaros. Pabeigti 23 siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas pašvaldību publisko teritoriju apgaismojuma infrastruktūrā projekti, 4 projekti zema enerģijas patēriņa ēku konkursā, 166 kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai projekti, 23 siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšana transporta sektorā – atbalsts elektromobiļu un to uzlādes infrastruktūras ieviešanai projekti. Tiek turpināta 240 projektu ieviešana.

Līdz 2014. gada 31.decembrim ir noslēgti līgumi par projektu īstenošanu šādu projektu konkursu ietvaros:

- projektu atklāta konkursa "Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana" IV ietvaros noslēgts 121 līgums par summu 25,59 milj. *euro* (*pēc Pro_rata uzskaites datiem*);
- projektu atklāta konkursa „Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai” V kārtas ietvaros noslēgti 30 līgumi par KPMF finansējumu 6,32 milj. *euro* (*pēc KPMF XXIII Konsultatīvās padomes sēdes datiem*);

- projektu atklāta konkursa „Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšana transporta sektorā - atbalsts elektromobiļu un to uzlādes infrastruktūras ieviešanai” ietvaros noslēgti 114 līgumi par summu 3,30 milj. *euro* (pēc *Pro_rata uzskaites datiem*);
- projektu atklāta konkursa „Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana pašvaldību publisko teritoriju apgaismojuma infrastruktūrā III kārtā” ietvaros noslēgti 12 līgumi par summu 1,18 milj. *euro* (pēc *Pro_rata uzskaites datiem*);

Kopumā KPFI finansējuma piesaistei 2014. gadā noslēgti 277 līgumi par projektu īstenošanu par kopējo KPFI finansējuma summu 36,39 milj. *euro*.

2014. gadā ir uzsākta Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2009.–2014. gada perioda programmas „Nacionālā klimata politika ” ietvaros divu iepriekšnoteikto projektu ieviešana. Programmas mērķis ir atbalstīt Latviju visaptverošas nacionālās klimata politikas izstrādē, kas aptvertu ETS neiekļautos sektorus emisijas jautājumus un visus pārējos sektorus klimata pārmaiņu pielāgošanās jautājumos.

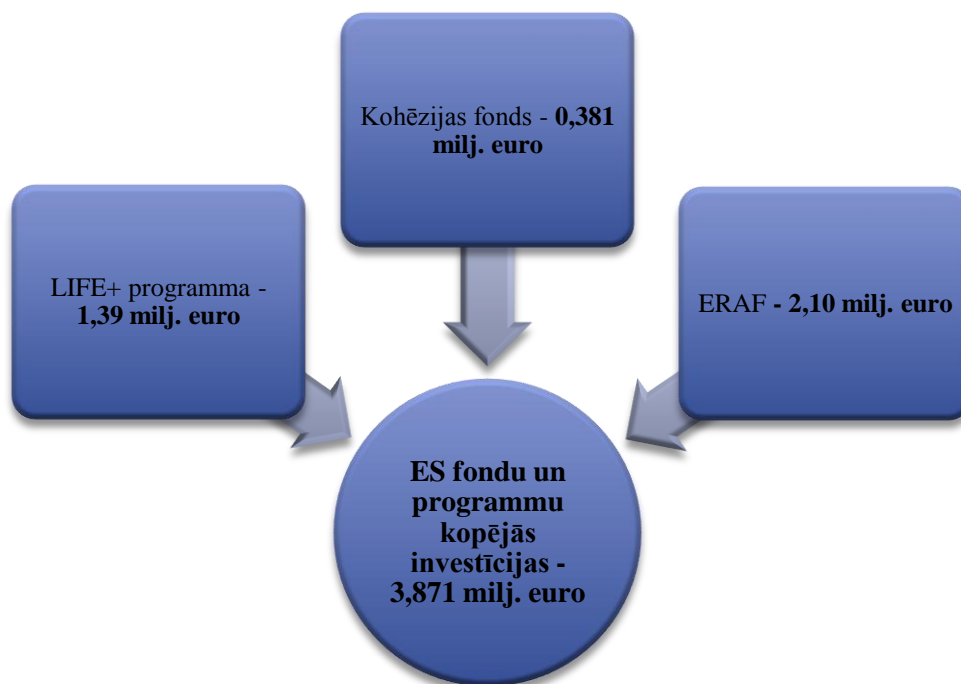
Iepriekšnoteiktā projekta „Nacionālās sistēmas pilnveidošana siltumnīcefekta gāzu inventarizācijai un ziņošanai par politikām, pasākumiem un prognozēm” ietvaros 2014. gadā tika noslēgts līgums par „Emisijas faktoru izstrādāšana no atkritumu un notekūdeņu dūņu kompostēšanas un metāna korekcijas faktora Latvijas izgāztuvēs noteikšana”. Projekta aktivitātes „Inventarizācijas sagatavošanā iesaistīto ekspertu kapacitātes paaugstināšana” ietvaros Norvēģijā, Oslo norisinājās „Pieredzes apmaiņas pasākums par nacionālo inventarizācijas sistēmu” un „Pieredzes apmaiņas seminārs par lauksaimniecības un mežsaimniecības sektoriem”.

Iepriekšnoteiktā projekta „Priekšlikumu izstrāde Nacionālajai klimata pārmaiņu pielāgošanās stratēģijai, identificējot zinātniskos datus un pasākumus pielāgošanās klimata pārmaiņām nodrošināšanai, kā arī veicot ietekmju un izmaksu novērtējumu” ietvaros 2014. gadā tika nodrošināta aktivitāšu īstenošanas uzsākšana sadarbībā ar projekta partneriem, kā arī ir noorganizēta pirmā projekta Vadības komitejas sēde.. Publicitātes pasākumu ietvaros norisinājās projekta atklāšanas konference, kuras ietvaros tika izplatīti pirmie Projekta reprezentatīvie materiāli. Žurnāla “Vides Vēstis” decembra numurā publicēts materiāls par projekta aktualitātēm un ieviešanas gaitu. Aktivitātes "Klimata pārmaiņu ietekmes un pielāgošanās scenārija izstrādāšana 2050. -2100. gadam un esošo un potenciālo zinātnisko datu noteikšana pielāgošanās monitoringa sistēmai" sadarbībā ar projekta partneri ir definēti veicamie. Aktivitātes „Jūras telpiskā plānojuma Latvijas Republikas teritoriālajiem un Eiropas Ekonomiskās zonas ūdeņiem projekta un stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma izstrāde” ietvaros noslēgts līgums ar izpildītāju. Projekta partneris veic darbu pie pārskata par jūras teritorijas potenciālo izmantošanas veidu potenciālu Baltijas jūras specifiskajos apstākļos, kā arī pārskatā tiks izvērtētas ietekmes, kādas šīs aktivitātes radītu uz jūras vidi.

Siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas veikšanai un Nacionālajai klimata pārmaiņu pielāgošanās stratēģijas 2014. gadā ieguldīts Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2009.–2014. gada perioda finansējums 0,25 milj. *euro*.

INVESTĪCIJAS DABAS AIZSARDZĪBĀ

Dabas aizsardzības projektiem 2014. gadā bija pieejams Kohēzijas fonda un ERAF (tai skaitā Eiropas teritoriālās sadarbības programma) līdzfinansējums un LIFE+ programmas līdzfinansējums (23. attēls). Kopējās dabas aizsardzībā ieguldītās investīcijas 2014. gadā ir 5,37 milj.euro, no tiem 72 % jeb 3,871 milj. euro ieguldījuši ES fondi un programmas, valsts budžets – 19 % jeb 1 milj. euro un projektu īstenotāji – 9 % jeb 0,5 milj. euro.

23. attēls. Investīcijas dabas aizsardzības pasākumos, 2014, milj. EUR

Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas projekti

2007.–2014. gada ES finanšu plānošanas periodā bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas pasākumiem pieejams Kohēzijas fonda finansējums aktivitatē „Infrastrukturā izveide Natura 2000 teritorijās” un ERAF finansējums aktivitatē „Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana ex situ infrastruktūras izveide”.

Fotogrāfija:
Nacionālā botāniskā dārzā jaunās oranžērijas, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas ex situ projekts

Autors: VARAM

2014. gadā pabeigts **bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas ex situ** infrastruktūras projekts. Projektu 100% finansēja ERAF un tam piešķirtais finansējums ir 3,015 milj. euro, Pārskata periodā ex situ infrastruktūras izveidē ieguldīti 1,581 milj. euro (Pēc VIS).

Projekta ietvaros Nacionālajā botāniskajā dārzā (NBD) ir izveidota jauna infrastruktūra reto un apdraudēto sugu saglabāšanai un pavairošanai, kā arī

nacionālas nozīmes telpaugu genofonda kolekciju saglabāšanai. Šim nolūkam projekta ietvaros izbūvētas jaunas oranžērijas 3300 kvadrātmetru platībā, un rekonstruētas palīgtelpu ēkas *ex situ* centra vajadzībām. Izmantojot modernās tehnoloģijas oranžērijās, tiks nodrošināts atbilstošs mikroklimats ekoloģisko prasību ziņā dažādām augu kolekcijām. Mūsdienīgs tehniskais aprīkojums radīs iespēju kolekcijas izmantot vides izglītības vajadzībām.

Fotogrāfija: Antropogēno slodzi samazinošas un informatīvās infrastruktūras izveide Natura 2000 teritorijās. II Kohēzijas fonda projekts
Autors: VARAM

2014. gadā tika turpināta arī **antropogēno slodzi samazinošas un informatīvās infrastruktūras izveide Natura 2000 teritorijās I un II kārtas** projektu

Fotogrāfija: Antropogēno slodzi samazinošas un informatīvās infrastruktūras izveide Natura 2000 teritorijās. II kārtā, Kohēzijas fonda projekts
Autors: VARAM

realizācija. Ar projektu īstenošanu tiek samazināta antropogēnā slodze Natura 2000 teritorijās bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai.

Tā kā 2014. gadā gan I, gan II kārtas projekti vēl bija ieviešanas procesā, tad to rādītājs „Antropogēno slodzi samazinošo infrastruktūras projektu skaits Natura 2000 teritorijās” tika daļēji sasniegts, ņemot vērā, ka aktivitātes ietvaros tika izvēlēta pieeja īstenot divus lielākus projektus ar vairākām aktivitātēm nevis daudz mazus projektus (sākotnēji plānots – 50), kas kopumā ir efektīvāk, jo tādējādi

atbalstītas vairāk Natura 2000 teritorijas. Savukārt rādītāja „Izvietoto robežzīmju skaits Natura 2000 teritoriju iezīmēšanai dabā” ietvaros līdz 2014. gada 31. decembrim tika izveidotas teritoriju iezīmēšanai dabā 1 516 robežzīmes un plānots, ka līdz 2015. gadam rādītājs palielināsies līdz 1600 robežzīmēm. Vienlaikus, jāņem vērā, ka dabas parkos (turpmāk tekstā – DP) plānotā rādītāja vērtība netiks pilnībā sasniegta, jo, uzsākot aktivitātes īstenošanu un, izvērtējot ieguldījumu efektivitāti Natura 2000 teritoriju labiekārtošanai, nolemts projektā veikt dažādas citas aktivitātes. Piemēram, lai novērstu nekontrolētu atkritumu izmešanu un teritoriju piesārņojumu, tika uzstādītas tualetes un atkritumu konteineri, kā arī izveidotas labiekārtotas atpūtas un interaktīvo nodarbību vietas, izbūvēti skatu torņi un skatu platformas, uzstādītas speciālas norobežojošas konstrukcijas autotransportam, izveidota dabas takas, dabas klases, kas paredz arī interaktīvo nodarbību vietu ar dabas izglītības elementiem u.c. Rādītājā „Natura 2000 teritorijas, uz kurām vērsti antropogēno slodzi samazinošie projekti, skaits” kopumā līdz 2014. gada 31. decembrim tika izveidotas/labiekārtotas 38 teritorijas, kas samazina antropogēno slodzi dabai. Kopumā plānots, ka līdz 2015. gadam tiks izveidotas/labiekārtotas 45 teritorijas, kas samazina antropogēno slodzi dabai.

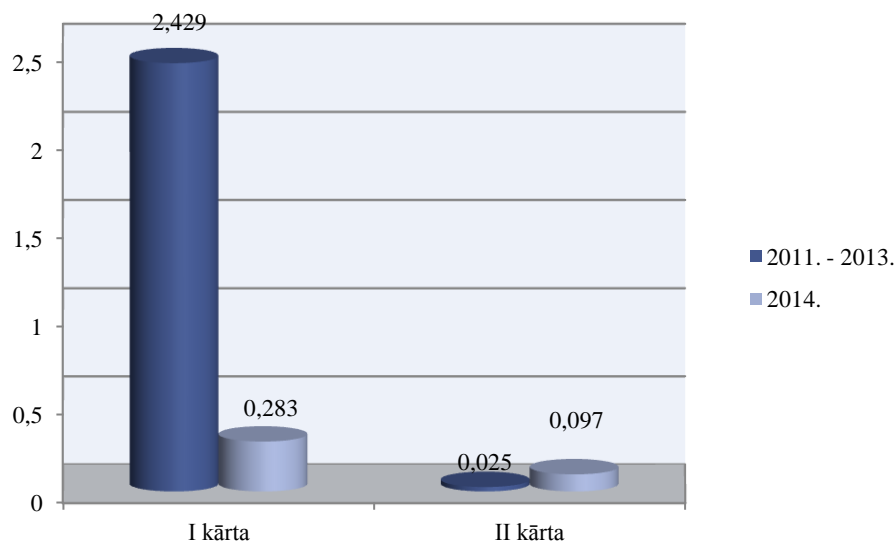
Projektus 100% finansē Kohēzijas fonds. Projekti tiek realizēti īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, kas ir Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (Natura 2000) – Rāzņas nacionālais parks, Ķemeru nacionālais parks, Gaujas nacionālais parks, Slīteres nacionālais parks, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts, Teiču dabas rezervāts, Krustkalnu dabas rezervāts, dabas liegums (turpmāk tekstā – DL) „Jašas un Bicānu ezers”, DL „Viķu purvs”, DL „Lielupes grīvas pļavas”, DL „Cenas tīrelis”, DL „Burtnieku ezera pļavas”, DL „Dēliņkalns”, DL „Korneti - Peļļi”, DL „Randu pļavas”, DL „Vecdaugava”, DL „Užava”, DL „Liepājas ezers”, DL „Ziemeupe”, DL „Vitrupe ieleja”, DL „Vidzemes akmeņainā jūrmala”, DL „Aklais purvs” DL „Zilaiskalns”, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta dabas lieguma zona „Vidusburtnieks”, DL „Lubāna mitrājs”, DL „Rūjas paliene”, DL „Sedas purvs”, DL „Mežmuižas avoti”, dabas parks (turpmāk tekstā – DP) „Numernes valnis”, DP „Beberbeķi”, DP „Ragakāpa”, DP „Piejūra”, DP „Salacas ieleja”, DP „Piejūra”, DP „Ogres Zilie kalni”, DP „Daugavas ieleja”, DP „Abavas senleja”, DP „Pinku ezers”, DP „Sauka”, DP „Dvietes paliene”, DP „Embūte”, DP „Daugavas loki”, DP „Kuja”, DP „Ogres ieleja” DP „Pape”, AAA „Ziemeļgauja”, AAA ”Vestiena” ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis „Skaistkalnes karsta kritenes”.

Rezultātā tiks saglabāta Latvijas daba, novērsti esošie un iespējamie draudi dabas vērtībām nākotnē, vienlaikus nodrošinot maksimāli efektīvu dabas resursu izlietojumu. (6. tabula).

6. tabula. Projektu rezultātā plānotā izveidotā infrastruktūra (pēc Dabas aizsardzības pārvaldes mājas lapā sniegtās informācijas)

Svarīgākie rezultāti	mērvienība	I kārtā	II kārtā	Kopā
Skatu torņi, platformas	gab.	13	11	24
Takas (ar dažādiem segumiem), laipas, kāpnes	km	64	25	89
Stāvlaukumi	gab.	15	14	29
Informācijas stendi	gab.	139	123	262
Robežzīmes	gab.	1516	334	1850
Laivu ūdenī nolaišanas vietas	gab.	2	21	23
Tualetes	gab.	20	30	50

Abiem projektiem kopējais apstiprinātais Kohēzijas fonda finansējums ir 4,41 milj.euro. 2011.–2013. gadā projektos ieguldītais bija 2,45 milj. euro, savukārt 2014. gadā tika ieguldīti 0,381 milj. euro KF finansējuma (24. attēls).

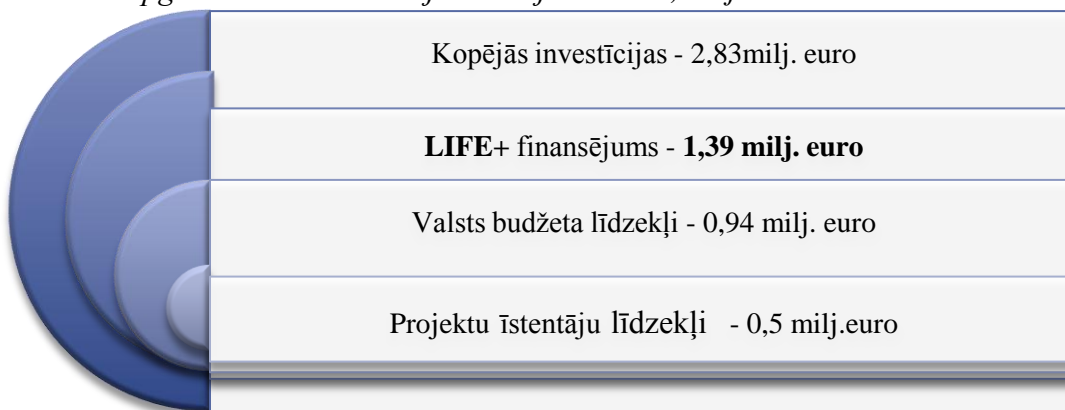

24. attēls. Investīcijas infrastruktūras izveidei Natura 2000 teritorijās, 2011-2014, milj. euro (pēc Valsts informācijas sistēmas (VIS) datiem)

LIFE+ programmas līdzfinansēto projektu īstenošana

LIFE projektu īstenošanā 2014. gadā Latvijā tika ieguldīti **2,83 milj. euro**, no kuriem 1,39 milj. euro ir LIFE+ programmas līdzfinansējums (25.attēls). LIFE + programmas projektu īstenošanu administrē Latvijas vides aizsardzības fonda administrācija.

25. attēls. Apgūto LIFE+ investīciju sadalījums 2014, milj. EUR

LIFE + programma ir ES finansēts instruments vides un klimata pasākumiem un projektiem, lai uzlabotu ES vides un klimata politikas un likumdošanas īstenošanu.

2014. gadā Latvijas dabas fonds turpināja ieviest LIFE+ programmas projektu „**Lielā dumpja biotopa atjaunošana divos piekrastes ezeros Latvijā**”. 2014. gadā projekta ietvaros projekta partneri "Engures ezera dabas parka fonds" (EEDPF) un "Pasaules dabas fonds" (PDF) ir iegādājies nepieciešamo tehniku biotopu apsaimniekošanai. Dabas parkā (turpmāk – DP) „Engures ezers” biotopu apsaimniekošanas vajadzībām veikta traktora ar frontālo iekrāvēju iegāde, bet DP "Pape" biotopu apsaimniekošanai iegādāts Truxors amfībijas agregāts ar dažāda veida aprīkojumu. DP "Engures ezers" ir faktiski uzsākts darbs pie esošo lielā dumpja *Botaurus stellaris* degradēto ligzdošanas un barošanās biotopu atjaunošanas. 2014. gada laikā ir nopļautas niedres 15 ha platībā un veikti grunts rakšanas un rifulēšanas darbi reizē ar salu virsmu līdzināšanu 24 046 kubikmetru apmērā. PDF ir uzsācis darbu pie lielā dumpja Papes ezera populācijas apsaimniekošanas plāna izstrādes _lauka sezonā attiecīgo nozaru eksperti ir veikuši nepieciešamos pētījumus un iesnieguši atzinumus. Abi projekta partneri ir iegādājušies un uzstādījuši peldošās monitoringa stacijas, PDF monitoringa veikšanai ir iegādājies arī aprīkojumu ūdens kvalitātes mērījumu un meteoroloģisko novērojumu veikšanai. EEDPF šo aprīkojumu iegādāsies 2015. gada sākumā. Latvijas Dabas fonds (turpmāk – LDF) ir noslēdzis līgumu ar nodibinājumu "Vides risinājumu institūts" par ekosistēmu elementu stāvokļa pētījumu nolūkā iegūt datus par sedimentu apjomu ezeros un ezeru aizaugumu platībām un to struktūras rādītājiem, lai projekta partneri varētu efektīvāk īstenot biotopu atjaunošanas darbus. Tāpat LDF ir sagatavojis tehniskās skices projektā paredzēto biotopu atjaunošanas aktivitāšu veikšanai abos ezeros. LDF sadarbībā ar abiem projekta partneriem 2014. gada lauka sezonā veica lielā dumpja

monitoringu. Šajā gadā ir uzsākts darbs pie materiālu sagatavošanas plašākas sabiedrības informēšanai par lielo dumpi un projektā paredzētajiem darbiem. LDF ir veicis iepirkumu un noslēdzis līgumu ar nodibinājumu "ELM Media" par dokumentālās filmas uzņemšanu - ir veikta projektu darbu dokumentēšana un sācies darbs pie scenārija izveides. LDF ir sagatavojis koncepciju trīs bukletu saturam, sagatavojis saturu un veicis fotogrāfiju iegādi. Visi projekta partneri gada laikā ir izveidojuši mājas lapas un ieviesuši tajās sadaļas, kas veltītas projektam. PDF ir izgatavojis arī android un iOS6 aplikācijas DP "Pape" ceļvedim. 2014. gadā LDF veicis sagatavošanās darbus pētījumam par punu biotopu izvēli un apsaimniekošanas pasākumu ietekmi uz šo izvēli – izgatavotas un testētas ķeramierīces, veikta tehnisko parametru un tirgus izpēte par satelītraidītāju iegādi.

Atskaites periodā VAS „Latvijas dzelzceļš” turpināja īstenot projektu **„Inovatīvi risinājumi dzelzceļa trokšņa pārvaldībā”**. Projekts tiek īstenots sešu galveno aktivitāšu ietvaros. Pārskata periodā pabeigta prettrokšņa sienas tehniskā projekta izstrāde, Tehniskais projekts akceptēts Valsts Dzelzceļa Tehniskajā inspekcijā. Saskaņā ar tehniskā projekta izstrādes gaitā veiktajām prettrokšņa sienas tehnoloģiskā risinājuma izmaiņām, veiktas atbilstošas izmaiņas kompozītmateriālu ražošanas specifikācijās. Veikta izgatavoto presformu kvalitātes un atbilstības pārbaude, ieviešot pasūtītāja norādītās nepieciešamās korekcijas, veikta kompozītmateriāla paraugu izstrāde un testēšana pie ražotāja, organizēta un uzsākta to transportēšana uz Latviju. Sagatavots prettrokšņa sienas būvdarbu iepirkums. Tika turpināts darbs pie integrētas mērījumu sistēmas izveidošanas, paplašinot aktivitātes „Trokšņa līmeņa un tā novēršanas efektivitātes monitorings” ietvaros iegādātās monitoringa stacijas funkcionalitāti, kas nepieciešams aktivitātes ietvaros paredzamo mērījumu veikšanai. Izstrādāta teorētiski-analītiskā daļa trokšņa modelēšanai un RMR metodes novērtēšanai un pilnveidošanai. Veikta tirgus apzināšana ar akustisko konsultāciju iespējām un sagatavota sertificētu trokšņa mērījumu un akustikas speciālistu konsultāciju iepirkuma dokumentācija. Veikts trokšņa līmeņa monitorings un mērījumu datu apstrāde projekta īstenošanas teritorijā (pirms prettrokšņa sienas izbūves). Tika regulāri uzturēta un atjaunota projekta mājas lapa (www.troksnisaizsienas.lv un www.railnoisesolution.eu).

Lai nodrošinātu Eiropas Savienības īpaši aizsargājamu dabas vērtību saglabāšanu, apvienojot to ar militāro mācību vajadzībām, 2014. gadā LIFE+ projekta **„Īpaši aizsargājamo putnu sugu aizsardzības statusa uzlabošana Natura 2000 teritorijā „Ādaži”**” ietvaros tika uzsākta Natura 2000 teritorijas „Ādaži” dabas aizsardzības plāna atjaunošana, veikts pētījums par militāro mācību ieteikmi uz sugām un biotopiem, veikta Rampas purva hidroloģiskā izpēte un izstrādāts elektroniskais purva 3D modelis, uzstādīti zaļo vārnu būru stabi, virsāju biotopos 145 ha platībā novākts koku un krūmu apaugums, atjaunoti virsāju biotopi 60 ha platībā, radot fragmentāciju kontrolēti dedzinot, iegādāts arī aprīkojums (traktors, plāvējs un piekabe) pļaušanas darbiem, uzsākts projekta ietekmes uz sugām un biotopiem monitorings, organizēta teritorijas atvērto durvju diena, kurā piedalījās 150 dalībnieki, organizēts pieredzes apmaiņas brauciens uz Vācijas militārajiem poligoniem, kā arī izdoti informatīvi materiāli un izplatīta informācija par projektu.

Projektā „**Ilgspējīgas lauksaimniecības veicināšana globāli apdraudētas putnu sugas aizsardzībai lauku ainavā**” grīšļu ķauķa *Acrocephalus paludicola* aizsardzībai 2014. gadā projekta teritorijā „Pape” pabeigti krūmu un koku izciršanas darbi 9,23 ha platībā. Pēc ligzdošanas sezonas šajā teritorijā divas reizes veikti pļaujas darbi 22,88 ha platībā. Līdz ar to visi projektā plānotie biotopu atjaunošanas darbi ir pabeigti. Lai novērtētu demonstrāciju atjaunošanas pasākumu efektivitāti grīšļu ķauķa *Acrocephalus paludicola* vēsturiskajās ligzdošanas un caurceļošanas vietās, 2014. gadā abās projekta teritorijās veikts ligzdojošo putnu un biotopu monitorings.

Projekta „**Griezes biotopu atjaunošana Natura 2000 teritorijā „Dvietes paliene”**” ietvaros 2014. gadā tika pabeigti sagatavošanās darbi Dvietes upes dabiskās gultnes atjaunošanai, veikta tirgus cenas izpēte un noslēgts līgums par darbu veikšanu. Turpinājās palienes pļavu atjaunošana, izcērtot tajās ieaugušos krūmus un kokus, pļaujot atvases un veicot krūmu celmu un sakņu frēzēšanu atjaunotajos zālajos, kur ir daudz lielu un augstu celmu, un ganību dzīvnieki nevar pietiekami ierobežot atvašu ataugšanu. Atjaunotajās zālāju platībās turpināja ganīties liellopi un ‘Konik’ zirgi (kopējā projekta laikā ierīkoto ganību platība ir 113 ha). Projekta ekspozīcija dabas parka informācijas centrā papildināta ar interaktīvo daļu. Noticis seminārs par zālāju apsaimniekošanu, kurā demonstrēti projekta laikā veiktie zālāju apsaimniekošanas pasākumi un apspriesta šo platību apsaimniekošana pēc projekta beigām. Dvietes upes dabiskās gultnes atjaunošanas sagatavošanas darbu sarežģītumu dēļ projekts pagarināts līdz 2015. gada 30. septembrim.

Fotogrāfija: Eiropas purva bruņurupucis *Emys orbicularis*
Autors: <http://www.life-herpetolatvia.biology.lv/>

2014. gadā tika uzsākts projekts „**Inovatīvas pieejas jūras bioloģiskās daudzveidības monitoringam un dabas vērtību aizsardzības stāvokļa novērtēšanai Baltijas jūrā**” (MARMONI), kura ietvaros 2014. gadā eksperti pabeidza inovatīvu indikatoru saraksta izveidošanu, kā arī izstrādāto monitoringa metožu un indikatoru pārbaudi projekta pilotteritorijās (Latvijas piekrastē - Rīgas līcī un Irbes šaurumā), veicot uzskaites un, ievācot un apstrādājot paraugus, veicot iegūto datu

statistisko analīzi un vēsturisko datu pārbaudi, kā arī novērtējot monitoringa metožu rezultātus. Ir sagatavots sugu un biotopu stāvokļa novērtējums un integrēts bioloģiskās daudzveidības novērtējums projekta pilotteritorijās. Par visām minētajām aktivitātēm ir sagatavoti ziņojumi. Projekta eksperti ir sagatavojuši melnrakstus rekomendācijām jūras vides politikai un nacionālo jūras vides monitoringa programmu uzlabošanai, ietekmes uz vidi novērtēšanas procedūrām un ietekmes uz vidi pētījumiem jūras vēja parkos, kā arī uzsākuši monitoringa programmu izmaksu ekonomisko analīzi. Projekta ietvaros ir izdota brošūra „Invazīvie dzīvnieki Baltijas jūrā”, kā arī sagatavoti teksti projekta kopsavilkuma publikācijai "*MARMONI activities and results in brief*" un publikācijai par jūras bioloģiskās daudzveidības indikatoriem, monitoringa metodēm un novērtējumu sagatavošanu "*The MARMONI approach to marine biodiversity indicators*". Projekta ietvaros ir notikuši publiskie pasākumi: nacionālā konference par jūras vides aizsardzību un bioloģisko daudzveidību Eiropas Jūras dienas ietvaros, starptautiskā konference „Jūras stratēģijas pamatdirektīvas un Jūras telpiskās plānošanas ietvardirektīvas sasaiste”. Projekts piedalījās Latvijas Dabas muzeja rīkotajās Baltijas jūrai veltītajās dienās, sagatavojot planšetes par Baltijas jūras un Rīgas līci un projekta ekspertiem piedaloties seminārā "Aktualitātes Baltijas jūras ekoloģijā un aizsardzībā".

Projekta „**Komunikācijas kampaņa Baltijas valstīs par bīstamām ķīmiskā vielām: NEREDZAMAIS KĻŪST REDZAMS (BaltInfoHaz)**” mērķis: samazināt bīstamo ķīmisko vielu daudzumu vidē, informējot sabiedrību par to kaitīgo ietekmi uz vidi un veselību un veicot preventīvas darbības to produktu patēriņa un klāsta samazināšanai, kuru sastāvā ir bīstamās ķīmiskās vielas 2014. gadā turpinātas tematiskās projekta kampaņas K-Rauta veikalos Latvijā, ieviešot īpašu cenu zīmi tām iekšdarbu krāsām, lakām un līmēm, kurās ir nosacīti mazāk bīstamo ķīmisko vielu. Šo kampaņas daļu, apmeklējot vienu no veikaliem, pozitīvi novērtēja ar ES Vides un Zivsaimniecības komisārs Karmenu Vella. Īstenotas meistarklases frizieriem par drošāku profesionālās kosmētikas izvēli un matu krāsošanu ar dabīgas izcelsmes krāsām, piesaistot šajā jomā praktizējošu frizieri no Vācijas. Meistarklases apmeklēja arī topošie frizieri no Rīgas Stila un Modes profesionālās vidusskolas. Gan profesionāliem frizieriem, gan arī to klientiem sagatavoti un izplatīti īpaši informācijas materiāli. Visā Latvijā turpinātas tematiskās informācijas dienas iedzīvotājiem par drošāku ikdienā izmantojamo produktu izvēli, kā arī veiktas informatīvas lekcijas skolotājiem Ekoskolu kampaņas ietvaros. Sadarbībā ar Patērētāju tiesību aizsardzības centru (PTAC) veikta dažādu produktu testēšana attiecībā uz formamīda (formamīds ir klasificēts kā 1b kategorijas reprotoksiska viela, brīdinot, ka tā var kaitēt pat nedzimušam bērnam) saturu tajos. Sadarbībā ar Liepājas Universitāti izstrādāta rokasgrāmata skolotājiem par bīstamo vielu sastopamību ikdienā, kā arī šīs tematikas pasniegšanu dažādu klašu grupu skolēniem. Projekta aktivitātes un rezultāti vairākkārt atspoguļoti tematiskajos raidījumos vairākos masu medijos, t.sk. TV3, Rīga TV 24, Latvijas radio 1 un 4 u.c.

Projekta "**Alternatīvas biomasas izmantošanas iespējas zālāju bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu uzturēšanai**" (LIFE GRASSSERVICE) ietvaros 2014. gadā ir veikta informācijas ieguve par projekta teritorijām, t.sk. attālā izpēte, ievākti zāles biomasas paraugi no dažādiem zālāju biotopiem un tie apstrādāti laboratorijās, lai noskaidrotu optimālos biodegvielu - biogāzes un bio butanola - ieguves apstākļus. Siguldas un Ludzas novados ir izveidots vietējo uzņēmēju, zemes īpašnieku un apsaimniekotāju reģistrs ar mērķi sekmēt zālāju biomasas novākšanu un izmantošanu, kā arī veikta zemes īpašnieku aptauja par zālāju apsaimniekošanu un to kvalitāti, saimniecību sociālekonomiskajiem rādītājiem un vēlmi iesaistīties alternatīvas biomasas apsaimniekošanas aktivitātēs. Ir uzsākta rīcības plānu sagatavošana, lai noskaidrotu prioritārās zālāju apsaimniekošanas aktivitātes abos novados projekta laikā un pēc tā nobeiguma. Siguldas un Ludzas novadu presē ir publicēta virkne rakstu saistībā ar projekta aktivitātēm, projekta galvenajā un projekta partneru mājas lapās ir pieejama informācija par projekta aktivitātēm. Projekta eksperti piedalījās pieredzes apmaiņas braucienā uz Vāciju, lai iepazītos ar dabisko zālāju apsaimniekošanu šajā valstī un biogāzes ražošanas pieredzi. Eiropas Komisijai tika sākumposma ziņojums par projekta ieviešanu.

Projektā „**Fenoskandijas parkveida pļavu (6530*) un divu prioritāru vaboļu sugu apsaimniekošana: plānošana, sabiedrības iesaistīšana, inovācija**” 2014. gadā tika pabeigta biotopa aizsardzības plāna izstrāde ES nozīmes biotopam Parkveida pļavas un ganības (6530*); turpināta ekoloģiskā tīkla plāna izstrāde saproksilofāgo sugu aizsardzībai, veicot lapkoku praulgrauža *Osmoderma sp.* ģenētiskās analīzes un GIS modelēšanu. Turpināta GIS datubāzes papildināšana ar lapkoku praulgrauža atradnēm, kā arī turpināta ES nozīmes biotopa Parkveida pļavas un ganības (6530*) atjaunošana (8 ha platībā) un atsevišķu bioloģiski vecu koku (32 koki, 3,2 ha) – lapkoku praulgraužu dzīvotņu apsaimniekošana NATURA 2000 teritorijās, kā arī organizētas sanāksmes sabiedrības interešu un grupu informēšanai; izvietota projekta informācija projekta mājaslapā www.erecita-meadows.lv. Izgatavotas un uzstādītas 3 demonstrāciju vietas dabas liegumā Sitas un Pededzes paliene, dabas liegumā Raķupes ieleja un dabas parkā Embūte.

2014. gadā 31. augustā sekmīgi pabeigts projekts „**Reto rāpuļu un abinieku aizsardzība Latvijā**”, kura ietvaros uzsācis darbu renovētais „Reto rāpuļu un abinieku” centrs ar mērķi – audzēt Latvijā reti sastopamo abinieku un rāpuļu mazuļus, kurus vēlāk var laist savvaļā. Dabas aizsardzības pārvaldē tika apstiprināts sugas aizsardzības plāns gludenai čūskai *Coronella austiaca* un izdrukāti 200 aizsardzības plāna eksemplāri. Projekta ietvaros šajā gadā savvaļā tika izlaisti 42 projekta laikā izaudzēti purva bruņurupuči *Emys orbicularis* un vairāki simti ugunskrupju kurkuļu *Bombina bombina*. Šajā gadā Daugavpilī notika starptautiska konference, kurā piedalījās 11 valstu dalībnieki, kā arī tika noorganizēti komandējumi uz vairākām Eiropas valstīm projekta popularizēšanas un mērķsugu audzēšanas metožu apmaiņas nolūkos. Projekta ietvaros tika apmeklētas vairākas starptautiskās konferences un novadīti arī vairāki semināri gan Latvijā, gan arī citās Eiropas valstīs. Demenes pagastā tika izveidoti jauni mikroliegumi Strauti un Katrinišķi sarkanvēdera ugunskrupja *Bombina bombina* dzīvotņu aizsardzībai. 2014. gadā, kā ik gadu, tika novadīti vairāki semināri studentiem, skolotājiem un skolēniem.

Projektā „**Mežu biotopu atjaunošana Gaujas Nacionālajā parkā**” 2014. gadā tiek turpināts darbs pie hidroloģijas režīma atjaunošanas tehniskā projekta izstrādes koordinēšanas. Uzsākti praktiskie darbi Lapkoku praulgrauža biotopa apsaimniekošanā. Sadarbībā ar Pārgaujas novada pašvaldību izcirsta daļa ātrāk augošo koku un krūmu Ungurmuižas teritorijā. Uzsākti praktiskie darbi Boreālo mežu apsaimniekošanas aktivitātē. Saņemts EK atzinums par iesniegto vidusposma atskaiti. Uzņemti Somijas biotopu apsaimniekošanas eksperti. Projekta informatīvie bukleti izplatīti Pārgaujas novada pašvaldību bibliotēkās. Noslēgts līgums par informācijas stendu un zīmju izstrādi. Izstrādāti projekta informatīvo stendu maketi, daļa stendu uzstādīti biotopu apsaimniekošanas teritorijās Pārgaujas un Siguldas novados. Turpināts darbs pie informatīvo stendu un zīmju uzstādīšanas. Izsludināts un noslēdzies bukletu izstrādes iepirkums. Saņemts saskaņots tehniskais projekts Hidroloģiskā režīma atjaunošanai Gulbju salas purva purvainajos mežos.

Projektā „**Ķemeru Nacionālā parka hidroloģiskā režīma atjaunošana**” 2014. gadā pabeigta projekta rīcību teritoriju hidroloģiskās atjaunošanas programmu izstrādāšana. Noticis darbs pie trešā zemes gabala iegādes. Pabeigts darbs pie projekta aktivitāšu teritorijās esošo zemes gabalu uzmērīšanas un reģistrēšanas zemesgrāmatā. Noorganizēts pieredzes apmaiņas brauciens uz Somijas mitrāju atjaunošanas vietām, sagatavota projekta vidustermiņa atskaite (mid-term report) un nosūtīta izvērtēšanai projekta ārējam uzraugam. Notiek darbs pie tehnisko projektu izstrādāšanas projekta teritorijām. Pabeigti hidroģeoloģiskās modelēšanas darbi (sagaidāmās projekta īstenošanas ietekmes uz sērūdeņu veidošanos izvērtēšana).

Projektā „**Natura 2000 teritoriju nacionālā aizsardzības un apsaimniekošanas programma (NAT-PROGRAMME)**” 2014. gadā veikta eksperimentālo biotopu apsaimniekošanas vietu digitizācija, inkorporējot datu bāzē "Ozols"; Izstrādāta visu biotopu grupu vadlīniju un Natura 2000 teritoriju apsaimniekošanas un aizsardzības programmas struktūra. Noorganizēti 2 semināri par Natura 2000 teritoriju programmas izstrādi un 2 darba semināri par vadlīniju izstrādi saldūdeņu un alu atsegumu biotopu. Projekta aktivitātes atspoguļotas www.daba.gov.lv un EUROPARC mājas lapā. Dānijā iegūta pieredze pelēko kāpu apsaimniekošanā un atjaunošanā, kā arī iepazītas metodes cīņai ar agresīvo sugu- krokaino rozi. Izsludināts publiskais iepirkums un noslēgti 3 līgumi par Natura 2000 ES biotopu kartēšanu. Izsludināts 2 Natura 2000 teritoriju biotopu kartēšanas iepirkums un noslēgts līgums. Projekta darbinieki piedalījušies starptautiskajā Ekosistēmu atjaunošanas 9.konferencē SER2014, Somijā; EK Life projektu viedokļu diskusiju sanāksmē par saldūdeņu biotopiem Igaunijā.

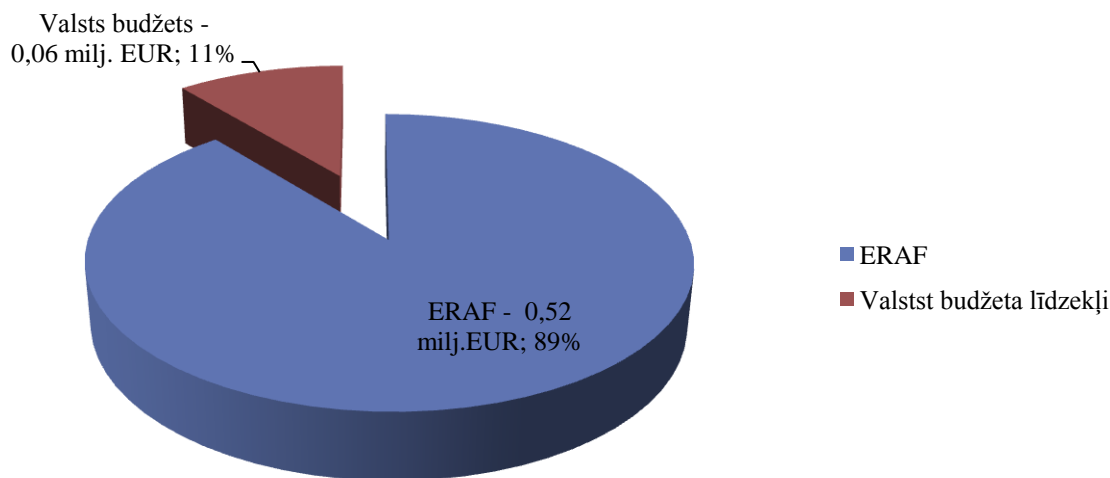
2014. gada jūnijā tika uzsākts projekts „**Ekosistēmu un to sniegto pakalpojumu novērtējuma pieejas pielietojums dabas daudzveidības aizsardzībā un pārvaldībā**”. Projekta galvenais mērķis ir veicināt uz ekosistēmu sniegto pakalpojumu ekonomisko novērtējumu balstītu ilgtspējīgu lēmumu pieņemšanu Latvijas politikas un plānošanas dokumentos, kā arī veidot sabiedrības vides apziņu par ekosistēmu pakalpojumu un to novērtēšanas nozīmi. Projekts ievieš inovatīvu pieeju dabas vērtību aizsardzībā, līdzsvarojot dabas aizsardzību ar sociālajiem un ekonomiskajiem aspektiem. Projekts arī dzan sniegs zināšanas, kas var tikt izmantotas dažādu Latvijas reģionu, teritoriju attīstības scenāriju modelēšanā. Šī inovatīvā pieeja tiks attīstīta atbilstoši labākajai ES praksei, izmantojot dažādus vides ekonomiskos rādītājus (ieskaitot ekosistēmu ekonomisko novērtējumu). Projekts kopumā palīdzēs uzlabot teritoriju attīstības plānošanas, dabas aizsardzības plānu un citu plānošanas dokumentu praksi Latvijā.

2014. gada projekta ietvaros notikusi „kick-off” sanāksmē Londonā. Noslēgti sadarbības līgumi ar partneriem. Veikts iepirkums dizaina izstrādei, bukletu un e--avīžu sagatavošanai. Darbs notiek gan pie projekta komunikācijas stratēģijas un plāna, gan arī pie darba plāna sagatavošanas.

ES struktūrfondu 3. mērķa „Eiropas teritoriālā sadarbība” 2007.–2013. gadam Eiropas teritoriālās sadarbības programma

2014. gadā projektu īstenošanā ieguldīti 0,58 milj. *euro*, no kuriem ERAF līdzfinansējums – 0,52 milj. *euro* un valsts budžeta finansējums ir 0,06 milj. *euro*.

ES struktūrfondu 3. mērķa „Eiropas teritoriālā sadarbība” 2007.–2013. gadam Eiropas teritoriālās sadarbības programmu ietvaros ieguldītie līdzekļi 2014. gadā (26.attēls).

26.att. *Investīcijas 3. mērķa „Eiropas teritoriālā sadarbības finansētos projektos, 2014., milj.EUR*

2014. gadā noslēdzies Eiropas kaimiņattiecību un partnerības instrumenta Eiropas teritoriālās sadarbības programmas 2007.–2013. gadam Latvijas, Igaunijas un Krievijas pārrobežu sadarbības programmas projekts „**Dabas izglītības sekmēšana – efektīvs līdzeklis sabiedrības dabas apziņas veidošanai (People with Nature)**” 2014. gadā projekta ietvaros noorganizēti 3 lokālie projekta noslēguma pasākumi; projekta darbinieki piedalījušies un organizējuši

aktivitātes projekta noslēguma pasākumos Tartu (Igaunija) un Pleskavā (Krievijā). Noorganizēts 1 seminārs. Sagatavota koncepcija un projekta rokasgrāmata. Pabeigts darbs pie izstāžu pilnveidošanas. Nodrukāti 5000 plakāti, 2000 uzlīmes un 1200 noteicēji-bukleti. Nodrošināta 4 dabas izglītības centru pilnvērtīga darbība.

2014. gadā noslēgusies Latvijas un Lietuvas pārrobežu sadarbības programmas projekta „**Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju Zemgalē un Ziemeļlietuvā apsaimniekošanas uzlabošana, radot ilgtspējīgu pamatu dabas teritoriju saudzīgai izmantošanai un dabas vērtību saglabāšanai**” īstenošana. Šajā gadā notikušas 2 darba grupu sanāksmes, un uzsākta vadlīniju izstrāde dabas aizsardzības plāna integrēšanai teritorijas plānojumā, apspriesta vadlīniju 1. redakcija. Notikusi pieredzes apmaiņas sanāksme ar Skrīveru un Jaunjelgavas pašvaldībām. Noticis pieredzes brauciens uz Biržu Dabas parku Lietuvā par sabiedriskā monitoringa programmu. Noorganizētas 3 darba grupas sanāksmes, pieredzes apmaiņas sanāksme ar Skrīveru un Jaunjelgavas pašvaldībām un noslēguma konference „Dabas aizsardzības plāna un teritorijas plānojuma integrētas izstrādes ieguvumi un riski”.

2014. gadā pabeigta projekta „**Zivsaimniecības un akvakultūras integrācija ilgtspējīgai reģionālai attīstībai Baltijas jūras reģionā (AQUAFIMA)**” ieviešana. Projekta ietvaros tika noslēgts sadarbības līgumu ar Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātnisko institūtu „BIOR”. Zinātniskā institūta „BIOR” speciālisti tika iesaistīti projekta aktivitātēs, jo institūts ar tās 5 zivju audzētavām ir atbildīgs par Zivju resursu atražošanas valsts programmas īstenošanu (2011.–2016.), kuras mērķi ir cieši saistīti ar AQUAFIMA projekta uzdevumiem – zivju resursu ilgtspējības un daudzveidības nodrošināšanu, saglabājot un stabilizējot zivju krājumus Baltijas jūras reģionā. Projekta galvenais fokuss bija vērsts uz Baltijas jūras reģiona zivsaimniecības un akvakultūras nozares ilgtspējīga pārvaldības un mērķtiecīga akvakultūras attīstību, t.sk. jūras akvakultūru, attiecīgi skatot gan politikas jautājumus. Tika izstrādāta analīze par esošo situāciju zivsaimniecībā un akvakultūrā, tās likumdošanu, esošās un jaunās Kopējās zivsaimniecības politikas reformas ietekmi sniedzot priekšlikumus to pilnveidošanai Latvijā. Projekta ietvaros apzināti vides indikatoru izmaiņu ietekmējošie faktori uz Baltijas jūras zivju sugu izplatību un ekonomisko aktivitāšu potenciālie ierobežojošie pasākumi sugu izplatības saglabāšanai, kā arī Baltijas jūras reģiona valstu vidi ietekmējošo pārrobežu faktoru analīze u.c.

2014. gadā turpināta Eiropas kaimiņattiecību un partnerības instrumenta Pārrobežu sadarbības programmas 2007.–2013. gadam Latvijas, Lietuvas un Baltkrievijas pārrobežu sadarbības programmas projekta „**Pārrobežu aizsargājamās dabas teritorijas „Augšdaugava - Braslavas ezeri” izveide un priekšnoteikumu radīšana tās integrētai pārvaldībai**” īstenošana. Projekta mērķis ir sniegt ieguldījumu pārrobežu aizsargājamo dabas teritoriju pārvaldības efektivitātē, ieviešot savstarpēji saskaņotas aktivitātes, kas paredz pārrobežu aizsargājamās dabas teritorijas izveidi starp Latviju un Baltkrieviju (ietverot aizsargājamo ainavu apvidu „Augšdaugava” un nacionālo parku „Braslavskije ozjora” Baltkrievijas pusē). 2014. gadā notikusi „Augšdaugava” dabas vērtību inventarizācija un kartēšana, sagatavoti 3 pieteikumi mikroliegumu izveidei īpaši aizsargājamo putnu sugu aizsardzībai, sagatavots ainavu novērtējums, izstrādāta virtuālā tūre, veikta iepirkumu procedūra robežzīmju un informatīvo stendu uzstādīšanai. Izveidoti projekta profili sociālajos tīklos. Sagatavota, iesniegta un apstiprināta projekta starpposma atskaite, veikts izmaksu audits; noorganizēta trešā projekta vadības grupas sanāksme, noorganizēta abu valstu ekspertu tikšanās un pārvaldības plānu izstrādes metodoloģijas seminārs Baltkrievijā, pabeigta aizsargājamo ainavu apvidu „Augšdaugava” pārvaldības plāna izstrāde, papildinājumu izstrāde nacionālā parka „Braslavskije ozjora” pārvaldības plānam, izstrādāts kopīgs pārvaldības plāns pārrobežu aizsargājamai dabas teritorijai, izstrādāti informatīvie materiāli - bukleti, info stendi.

Projekta „**Zaļie maršruti bez šķēršļiem**” ietvaros izveidota infrastruktūra Rāznes Nacionālā parka teritorijā un Gražutes reģionālajā parkā, kas pielāgota cilvēkiem ar invaliditāti. Izstrādātas praktiskās rekomendācijas par to, kā tūrisma uzņēmējiem strādāt ar cilvēkiem ar invaliditāti. Noorganizēts seminārs, kurā tūrisma pakalpojumu sniedzēji saņēma praktiskas rekomendācijas darbam ar ceļotājiem ar dažāda veida invaliditāti. Noorganizēts pasākums „Pārrobežu maratons” un kempings jauniešiem Lietuvā. Tika sagatavotas tehniskās rekomendācijas par to kā pareizi pielāgot infrastruktūru cilvēkiem ar invaliditāti. Baltkrievijā uzstādītas divas biotualetes, uzbrauktuve pie Zaborjes apmeklētāju centra, tur aprīkotas arī vairākas istabiņas nakšņošanai cilvēkiem ar invaliditāti. Lietuvā noorganizēts seminārs, kurā tūrisma pakalpojumu sniedzēji saņēma praktiskas rekomendācijas darbam ar ceļotājiem ar dažāda veida invaliditāti.

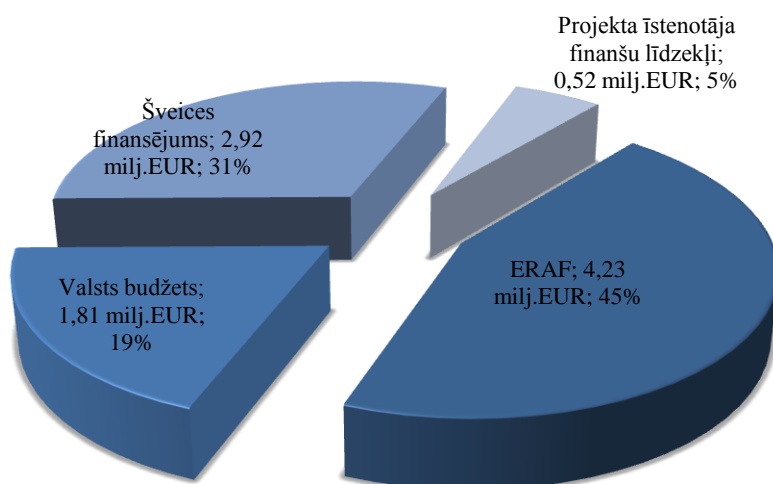

INVESTĪCIJAS VĒSTURISKI PIESĀRŅOTO VIETU SANĀCIJĀ

2014. gadā turpinājās projekta „Vēsturiski piesārņoto vietu „Inčukalna sērskābie gudrona dīķi” sanācijas darbi” īstenošana, savukārt projektam „Olaines šķidro bīstamo atkritumu izgāztuves sanācijas projekts, 1. kārtā” aizkavējies ieviešanas process saistībā ar iepirkuma procedūru būvniecības līgumam.

Projektā „Vēsturiski piesārņoto vietu „Inčukalna sērskābie gudrona dīķi” sanācijas darbi” 2014. gadā tika ieguldīti 4,22 milj. *euro* jeb 70% ERAF finansējuma un 1,81 milj. *euro* jeb 30% valsts budžeta līdzekļu.

2014.gadā piesārņoto vietu sanācijā ieguldīts 9,48 milj. *euro*, no kuriem 1.81 milj. *euro* valsts budžeta līdzekļi, ERAF - 4,23 milj. *euro*, Šveices finansējums 2,92 milj. *euro*, projekta īstenotāja līdzekļi – 0,52 milj. *euro*.

27.att. Investīcijas vēsturiski piesārņoto vietu sanācijā, 2014., milj.EUR

Ar projekta īstenošanu tiek panākta augsnes, pazemes un virszemes ūdeņu kvalitātes uzlabošana, atjaunota un uzlabota vides kvalitāte piesārņojumā vietās, kā arī novērsti iedzīvotāju veselības traucējumi. Dienvidu dīķī līdz 2014. gada beigām ekskavētas ~ 19 726,839 t sērskābā gudrona masas, t.i., 65,27% no kopējā daudzuma, un nogādāts utilizācijai SIA „Cemex” Latvijā un Schwarze Pumpe Vācijā sērskābā gudrona pārstrādes rezultātā iegūtais sekundārais kurināmais. Papildus minētajam Dienvidu dīķī veikti visi ar objekta infrastruktūru un būvlaukuma ierīkošanu saistītie darbi, atsūknēts, attīrīts un utilizēts virsējais ūdens slānis. Darbi objektā tika veikti 2 maiņas, saņemtas pārvadāšanas atļaujas NPS izvešanai uz Vāciju un RDF materiāla ieviešanai Latvijā, tika veikta 3 jaunu angāru būvniecība NPS un RDF uzglabāšanai. Uzņēmējs ir noslēdzis apakšuzņēmēja līgumu ar SIA „EKO OSTA” par piesārņotā ūdens virs slāņa Nr.1 attīrīšanu. Līdz 2014. gada beigām attīrīti 480 m³.

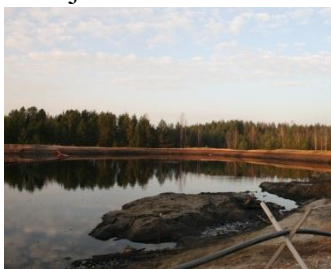

2014. gadā tika pārtraukta Kohēzijas fonda finansētā projekta „Vēsturiski piesārņotas vietas Liepājas ostas Karostas kanāla attīrīšana” īstenošana. Uzsākot projektu, sanācijas darbu veicējs veica kanāla zemūdens izpēti un konstatēja, ka Karostas kanāla akvatorijā nogrimušo priekšmetu skaits ir daudz lielāks nekā sākotnēji pieejamā dokumentācijā norādītais. Līdz ar to tika secināts, ka ar projektam piešķirto finansējumu un ar līdz šim plānotā tehnoloģiskā risinājuma izvēli nav iespējams veikt vēsturiski piesārņotās vietas pilnīgu sanāciju. VARAM tika iesniegts jauns projekts, paredzot jaunajā projektā veikt lielizmēra un mazizmēra fizisko priekšmetu izcelšanu un izcelto atkritumu attīrīšanu, tādējādi radot priekšnosacījumus sanācijas darbu – piesārņoto grunts nogulumu izcelšana – veikšanai. Īstenojot visas projektā paredzētās darbības, no tehnogēnā piesārņojuma būs attīrīts Karostas kanāls 78 ha platībā, nodrošinot, ka teritorijā jebkurā brīdī var tikt uzsākti sanācijas darbi.

Latvijas - Šveices sadarbības programma ir finansiālās palīdzības instruments, kas ir izmantojams papildus Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda finanšu palīdzībai, kā arī Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas finanšu instrumentu palīdzībai. Šveices finanšu palīdzība papildina šīs programmas un koncentrējas, galvenokārt, uz tiem projektiem, kuri netiek finansēti vai tiek daļēji finansēti no citiem finanšu avotiem.

No 2011. gada turpinās Latvijas – Šveices sadarbības projekta „Vēsturiski piesārņoto vietu sanācija Sarkandaugavas teritorijā” ieviešana. Projekta „Vēsturiski piesārņoto vietu sanācija Sarkandaugavas teritorijā” ietvaros plānots uzlabot gruntsūdens, virszemes ūdens, kā arī augsnes un grunts kvalitāti piesārņotajās teritorijās Rīgas Brīvdabas teritorijā. Atjaunojot un uzlabojot piesārņoto vietu vides kvalitāti, tiks mazināta piesārņojuma ieplūšana Daugavā un tā izplatība tālāk Baltijas jūrā. Projekts ir nozīmīgs arī NATURA 2000 aizsargājamo dabas teritoriju – Piejūras dabas parka teritoriju, Mangaļu salas un Mīlestības salas – piesārņojuma ietekmes mazināšanai. Turklāt projekta ietvaros tiek izmantoti inovatīvi risinājumi. Sarkandaugavas vēsturiski piesārņotās teritorijas ir vienas no piesārņotākajām vietām Latvijā, kas iekautas piesārņoto un potenciāli piesārņoto teritoriju reģistrā, tādēļ arī tika izvēlētas attīrīšanas darbiem ar Latvijas un Šveices sadarbības programmas atbalstu.

Projekts „Vēsturiski piesārņoto vietu sanācija Sarkandaugavas teritorijā” ir sadalīts divās kārtās. Kopumā projekts paredz attīrīšanas darbu veikšanu piecos objektos Rīgas Brīvdabas teritorijā. Projekta kopējās pirmās un otrās kārtas izmaksas plānotas 15,3 miljonu Šveices franku (aptuveni 11,6 miljonu *euro*) apmērā, tai skaitā 2,3 miljoni Šveices franku (aptuveni 1,7 miljoni *euro*) būs Latvijas nacionālais līdzfinansējums. Projekts tiks īstenots līdz 2017. gadam.

Fotogrāfija:
Vēsturiski piesārņoto vietu „Inčukalna sērskābie gudrona dīķi” sanācijas darbi

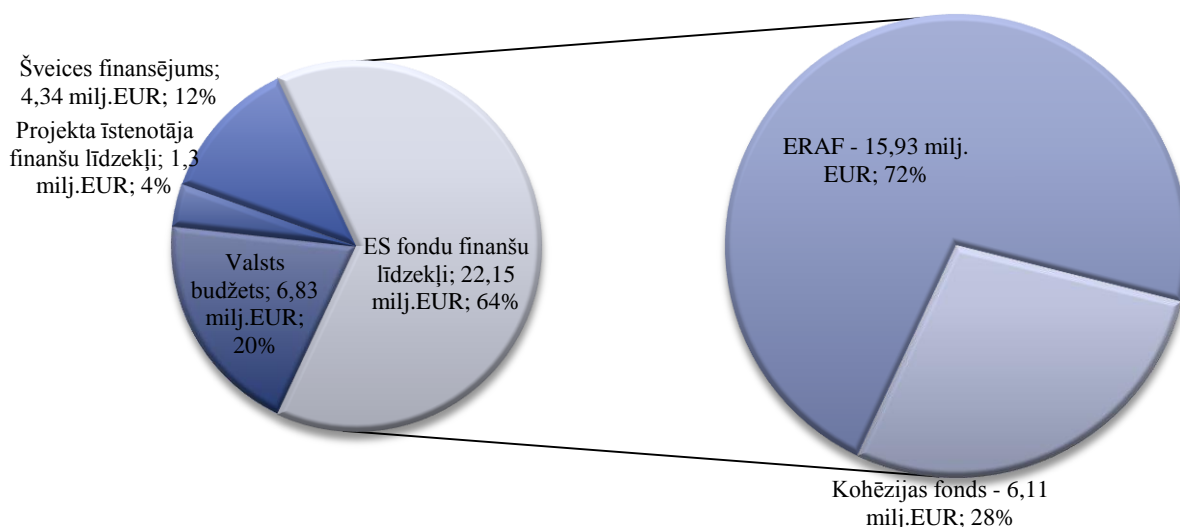
Autors: VARAM

Pārskata periodā projektā „Vēsturiski piesārņoto vietu sanācija Sarkandaugavas teritorijā” veikts iepirkums sanācijas darbu veikšanai un to inženiertehniskajai uzraudzībai „Vēsturiski piesārņoto vietu Sarkandaugavas teritorijā projektēšana un sanācijas darbi SIA „OVI Rīga””. Izstrādāts un saskaņots sanācijas darbu stadijas tehniskais projekts. Turpināti peldošā naftas produktu slāņa atsūkņēšana izveidotajos urbemos. Uzsākta Projekta otrās kārtas (SIA „Ovi Rīga”) realizācija, t.i., pabeigta pilotprojekta darbu uzsākšanai

nepieciešamās dokumentācijas sagatavošana, materiālu un iekārtu pasūtīšana, montāža un pilottests, izstrādāts un saskaņots sanācijas darbu tehniskais projekts, izbūvēta sanācijas darbiem nepieciešamā infrastruktūra, atsūkņetas kopā 233,34 tonnas virs grunts ūdeņiem peldošo naftas produktu, uzsākta virsmas aktīvo vielu ievadīšana injekcijas urbumos, veikta inženiertehniskā uzraudzība.

Vēsturiski piesārņoto vietu sanācijai bija pieejams KF un ERAF un Latvijas – Šveices sadarbības programmas finansējums. Kopumā vēsturiski piesārņoto vietu sanācijas projektos tika ieguldīti 34,62 milj. *euro*, no tiem ES fondu finansējums ir 22,15 milj. *euro*, Šveices finansējums – 4,34 milj.*euro*, valsts budžeta finansējums – 6,83 milj. *euro* un projekta īstenotāja ieguldītie līdzekļi – 1,3 milj. *euro* (28.attēls).

28. attēls. Kopējās investīcijas vēsturiski piesārņoto vietu sanācijā, milj. EUR

INVESTĪCIJAS VIDES RISKU NOVĒRŠANĀ

Hidrotehnisko būvju rekonstrukcijas plūdu draudu risku samazināšanai apakšaktivitātē 2014. gadā tiek turpināta projektu 2 īstenošana – Lubāna ezera hidrotehnisko būvju kompleksa aizsargspēju palielināšana pieguļošo teritoriju aizsardzībai pret plūdu draudiem – 1. kārtā Dienvidaustrumu dambja rekonstrukcija un Jāņa kolektora rekonstrukcija plūdu draudu novēršanai un samazināšanai Jelgavā. Līdz 2014. gada beigām kopumā noslēgti pieci līgumi par kopējo ES fondu finansējumu 6,11 milj. *euro* apmērā, t.sk. trīs projekti – Rīgas HES ūdenskrātuvei pieguļošo teritoriju aizsardzības būvju aizsardzības spēju palielināšana, Babītes poldera sūkņu stacijas „Babīte” krājbaseina un maģistrālā kanāla rekonstrukcija un Hidrotehnisko būvju rekonstrukcija plūdu draudu risku novēršanai Kalnciema ceļa – Loka maģistrāles rajonā Jelgavā - par kopējo ERAF līdzfinansējumu 2,91 milj. *euro* ir pilnībā pabeigti.

Fotogrāfija: Lubānas ezers

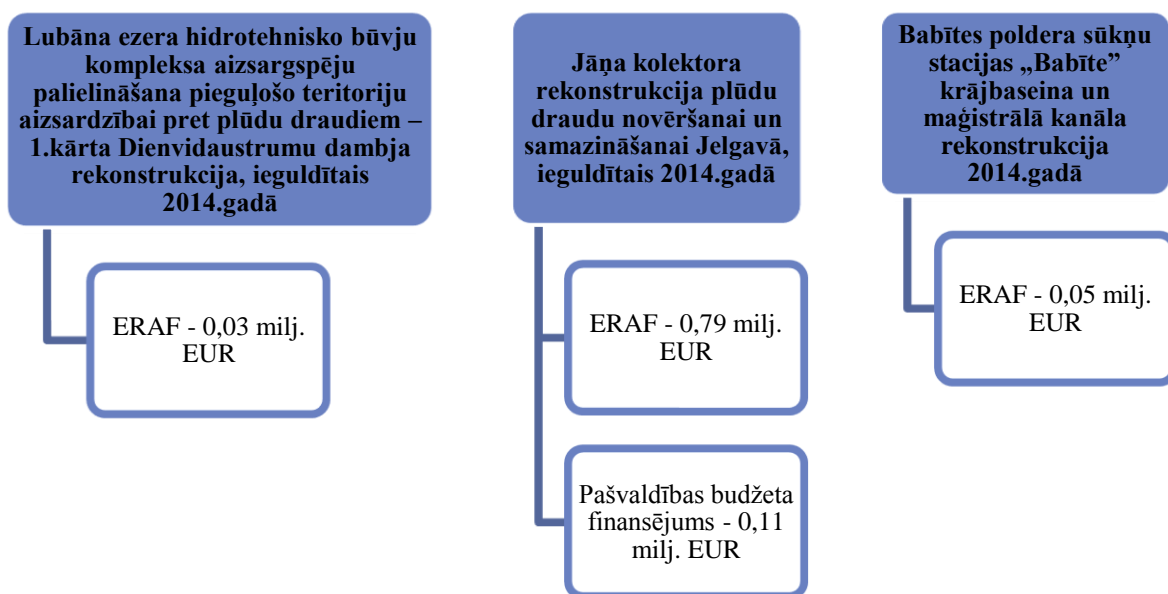
(Avots: <http://spoki.tvnet.lv/foto-izlases/Lubanas-ezers/254998>)

Projekta „**Lubāna ezera hidrotehnisko būvju kompleksa aizsargspēju palielināšana pieguļošo teritoriju aizsardzībai pret plūdu draudiem – 1. kārtā**” ietvaros plānots likvidēt plūdu draudus un veikt Dienvidaustrumu dambja rekonstrukciju, nodrošinot hidrobūves funkcionalitāti, plānots rekonstruēt 12 800 m garo Dienvidaustrumu dambi, rekonstrukcijas darbu ietvaros veicot dambja virsas augstumu atjaunošanu līdz projektētajai atzīmei un dambja virsas nostiprināšanu ar grants segumu, dambja noskalotās nogāzes atjaunošanu un nogāzes izturības palielināšanu stiprinot ar dolomīta akmeņiem.

Projekta „**Jāņa kolektora rekonstrukcija plūdu draudu novēršanai un samazināšanai Jelgavā**” ietvaros 2014. gadā ir veikti sekojoši darbi: ir izzāģēti rekonstrukcijai traucējošie koki un krūmi, veikti seguma demontāžas darbi, nodrošināta satiksmes organizācija apkārtējās ielās izvietojot papildus ceļa zīmes, izbūvēti 280 m lietus ūdens kanalizācijas cauruļvadu un 250 m drenāžas cauruļvadu, kā arī lietus ūdens kanalizācijas spiedvads 217 m garumā. Pie veiktajiem

darbiem jāmin arī saimnieciskās kanalizācijas tīklu izbūve 76 garumā, kā arī vienas kanalizācijas akas un divu spiediena dzēšanas aku izbūve. Noslēgts līgums par papildus darbu veikšanu, kas radušies, mainot lietus ūdens kanalizācijas spiedvada atrašanās vietu Jāņa ielā, nekā sākotnēji bija plānots, un veikta kolektora daļas tamponāža. Izbūvētas 3 lietus ūdens sūkņētavas stacijas un attīrīšanas iekārtas – atlicis nodrošināt iekārtu pieslēgumu pašvaldības operatīvās informācijas centram, kas ļaus sūkņētavu un attīrīšanas iekārtu darbību novērot un vadīt attālināti. Palīdzības ielā uzklāts asfaltbetona segums 6 cm biezumā, turpinās ceļa seguma atjaunošana Jāņa ielā.

Hidrotehnisko būvju rekonstrukcijas plūdu draudu risku samazināšanai kopējais ieguldītais finansējums 2014. gadā ir 0,98 milj. *euro*, no tiem ERAF finansējums ir 0,87 milj. *euro*.

2014. gadā tiek turpināti plūdu risku samazināšanas projekti Carnikavas un Ādažu novados. Plūdu risku samazināšanai kopējais ieguldītais finansējums 2014. gadā ir 2,74 milj. *euro*, kas ir 100% ERAF finansējums.

Fotogrāfija:
Plūdu risku samazināšana Carnikavas novadā,
 Carnikavas novada domes projekts
Autors: VARAM

Projekta „**Plūdu risku samazināšana Carnikavas novadā**” ietvaros plānots, ka tiks samazināti plūdu draudi 437 ha lielā blīvi apdzīvotā teritorijā un tiks panākts, ka teritorija applūst ne biežāk kā vienreiz 100 gados. No applūšanas riska tiks pasargāti 5140 iedzīvotāji. Projekta ietvaros tiks veikta esošo aizsargdambju, tehnoloģisko iekārtu un pārgāžņu rekonstrukcija un pilnveidošana, jaunu aizsargdambju būvniecība: Siguļu aizsargdambja būvniecība (2,95 km); Poču aizsargdambja būvniecība (0,4 km); bijušās dārzkopības sabiedrības "Saule" aizsargdambja būvniecība (1,00 km);

Dzirnupes slūžu – regulatora būvniecība, kā arī Gaujas krasta stiprinājumu rekonstrukcija un ierīkošana.

2014. gada decembrī Carnikavas novadā projekta “Plūdu risku samazināšana Carnikavas novadā” ietvaros noslēdzās pirmais būvniecības posms – dambja rekonstrukcija. Līdz 2015. gada oktobrim projekta ietvaros Carnikavā ir paredzēts izbūvēt jaunu dambja posmu.

Projekts „**Plūdu risku samazināšana Ādažu novadā**” ietvaros jau 2013. gada 17. decembrī tika uzsākti esošā Gaujas aizsargdambja rekonstrukcijas būvniecības darbi, un uzsākta Ādažu centra aizsargdambja rekonstrukcija gandrīz 1,3 km garā posmā, no zemes īpašuma „Lindas” līdz Ādažu pašvaldības zemes īpašumam „Muižas attīrīšanas ietaises”.

Lai kavētu bebru darbību, projekta ietvaros, dambja ķermenī un pamatnē iestrādā metāla sietu 1,7 m platumā ar acu izmēru 50 x50 mm un stieples diametru 3,1 mm ar plastikāta pārklājumu. Sietu iestrādā vietās, kur ūdenstilpes pietuvojas dambim, un kur netālu ir bebru barošanās vietas.

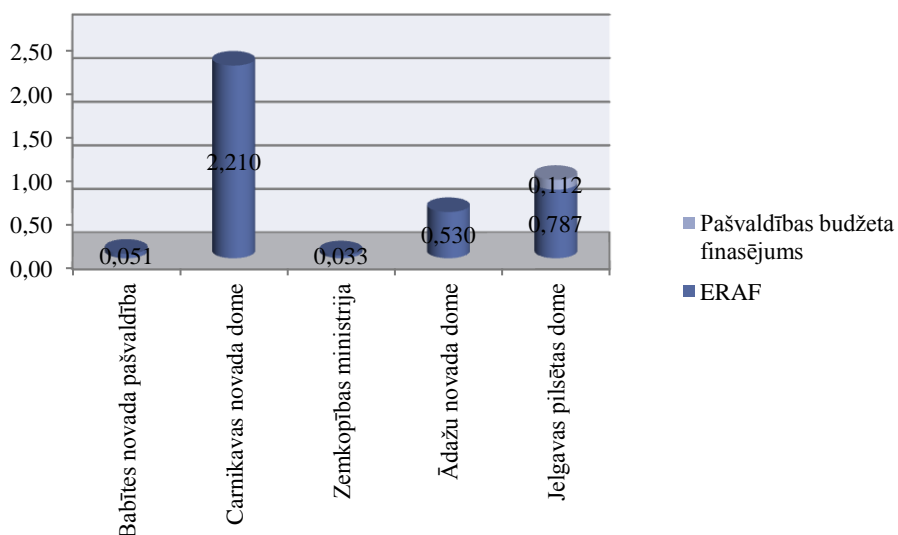

Fotogrāfija: Plūdu risku samazināšana Ādažu novadā, sieta iestrāde pret bebrim
Autors: J.Purakalns (Informācijas avots: <http://www.adazi.lv/page/966>)

Turpinās projekta II. kārtas Gaujas aizsargdambja rekonstrukcijas būvniecības darbi un jau tuvākajā laikā tiks uzsākta Ādažu centra aizsargdambja rekonstrukcija Gaujas ielas tuvumā un Vējupes caurtekas-regulatora rekonstrukcija, rekonstruējot un papildinot aizsargdambi 1,55 km garā posmā no zemes īpašuma „Vectiltiņi” līdz „Kadagas tiltam”.

Ir noslēgušies projektēšanas darbi, ko veica VSIA „Meliorprojekts”, papildus aktivitātei, kas paredz veikt esošā Gaujas aizsargdambja rekonstrukciju no „Muižas attīrīšanas ietaises” līdz zemes īpašumam „Vectiltiņi”, tādējādi vienlaidus projekta ietvaros veidosies Gaujas aizsargdambja rekonstrukcija ~4,3 km garumā no zemes īpašuma „Lindas” līdz Kadagas tiltam.

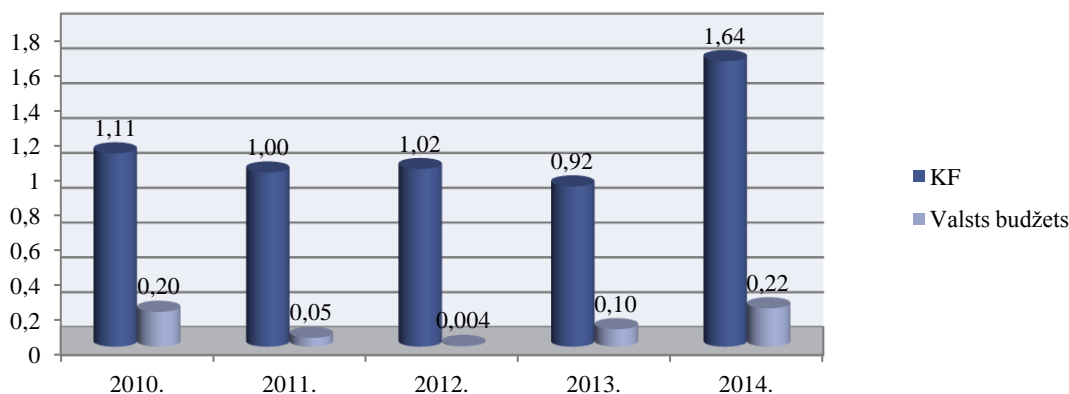
2014. gadā hidrotehnisko būvju rekonstrukcijas un plūdu risku samazināšanas projektos ieguldīti 3,72 milj. *euro*, no kuriem 3,61 milj. *euro* ir ERAF līdzfinansējums un 0,11 milj. *euro* pašvaldību budžeta finansējums (29. attēls).

29. attēls. Vides risku novēršanas projektos ieguldītais finansējums, 2014., milj. EUR

INVESTĪCIJAS VIDES MONITORINGA SISTĒMAS ATTĪSTĪBĀ

Laikā no 2010. līdz 2014. gadam vides monitoringa un kontroles sistēmas uzlabošanā ieguldīti 8,15 milj. *euro*, no kuriem 7,42 milj. *euro* ir Kohēzijas fonda līdzfinansējums un 0,73 milj. *euro* valsts budžeta dotācija. 2014. gadā ieguldīti 1,86 milj. *euro*, no kuriem 1,64 milj. *euro* ir Kohēzija sfonda līdzfinansējums (30. attēls).

30. attēls. Investīcijas vides monitoringa un kontroles sistēmas uzlabošanā, 2010.-2014., milj. EUR

2014. gadā turpinājās sešu vides monitoringa projektu īstenošana, no kuriem pieci šajā gadā tika pabeigti, bet viens projekts tiek turpināts.

Pabeigti tika projekti – „Virszemes ūdens un hidroloģiskā monitoringa sistēmas pilnveidošana Latvijā atbilstoši ES Ūdens struktūrdirektīvas 2000/60/EC prasībām”, „Pazemes ūdens hidroģeoloģisko novērojumu programmas pilnveidošana, urbumu aprīkošana ar ūdens līmeņa mērītājiem Lielupes un Ventas upju sateces baseinos”, „Aprīkojums virszemes un pazemes ūdens, gaisa paraugu ievākšanai un piesārņojošo vielu emisiju kontrolei vidē”, „Vides putekļu monitoringa” un „Radiācijas monitoringa agrīnās brīdināšanas sistēmas modernizācija”.

Projekta „Pazemes ūdens hidroģeoloģisko novērojumu programmas pilnveidošana, urbumu aprīkošana ar ūdens līmeņa mērītājiem Lielupes un Ventas ūdens sateces baseinos” veikta pazemes ūdens hidroģeoloģisko novērojumu programmas pilnveidošana Lielupes un Ventas upju sateces baseinos, atjaunojot un ierīkojot jaunus pazemes urbumus, kuros uzstādīts moderns, mūsdienu prasībām atbilstošs pazemes ūdens līmeņa mērīšanas aprīkojums.

Fotogrāfija: Projektam „Vides putekļu monitoringa” iegādātā aparatūra, Valsts vides dienesta Kohēzijas fonda projekts (Autors: VARAM)

Projekta „Virszemes ūdens un hidroloģiskā monitoringa sistēmas pilnveidošana Latvijā atbilstoši ES struktūrdirektīvas 2000/60/EC prasībām”

ietvaros ir veikta virszemes ūdeņu un hidroloģiskā monitoringa aparatūras iegāde, virszemes ūdeņu un hidroloģisko monitoringa staciju ierīkošana un uzstādīšana, ūdenstransporta virszemes ūdens paraugu ņemšanai un hidroloģiskā monitoringa veikšanai iegāde.

Projekta “Radiācijas monitoringa agrīnās brīdināšanas sistēmas modernizācija” ietvaros tika uzstādītas 20 stacionārās spektrometriskās stacijas, autonomā spektrometriskā stacija, aerosolu monitoringa stacija. 2 ūdens monitoringa stacijas, datu apstrādes un pārraides programmatūra. Tika veikta personāla apmācība, kā arī nodota tehniskā dokumentācija.

Projekta „Aprīkojums virszemes un pazemes ūdens, gaisa paraugu ievākšanai un piesārņojošo vielu emisiju kontrolei vidē” ietvaros ir iegādātas piecas pārvietojamās laboratorijas gaisa un virszemes un pazemes ūdens paraugu ievākšanai, lai būtu iespējams veikt rutīnas kontroles, kā arī izmantotu avārijas situācijās. Paraugu uzglabāšanas vajadzībām rekonstruētas telpas Daugavpils, Lielrīgas, Jelgavas, Valmieras un Ventspils reģionālajās vides pārvaldēs. Jaunās tehnikas lietošanā apmācīti un sertificēti 30 VVD inspektori.

Īstenojot projektu „Vides putekļu monitorings”, iegādāta un uzstādīta aparatūra un aprīkojums vides stāvokļa monitoringa vajadzībām un nepārtrauktu mērījumu veikšanai putekļu frakciju

koncentrācijas noteikšanai gaisā. Ar jauno aprīkojumu iespējama vides putekļu monitoringa datu pārraide, uzglabāšana, aplūkošana un analīze. Ierīkotas trīs vides putekļu monitoringa stacijas – viena atrodas Lielrīgas, otra Valmieras, bet trešā – Liepājas reģionālajās vides pārvaldēs.

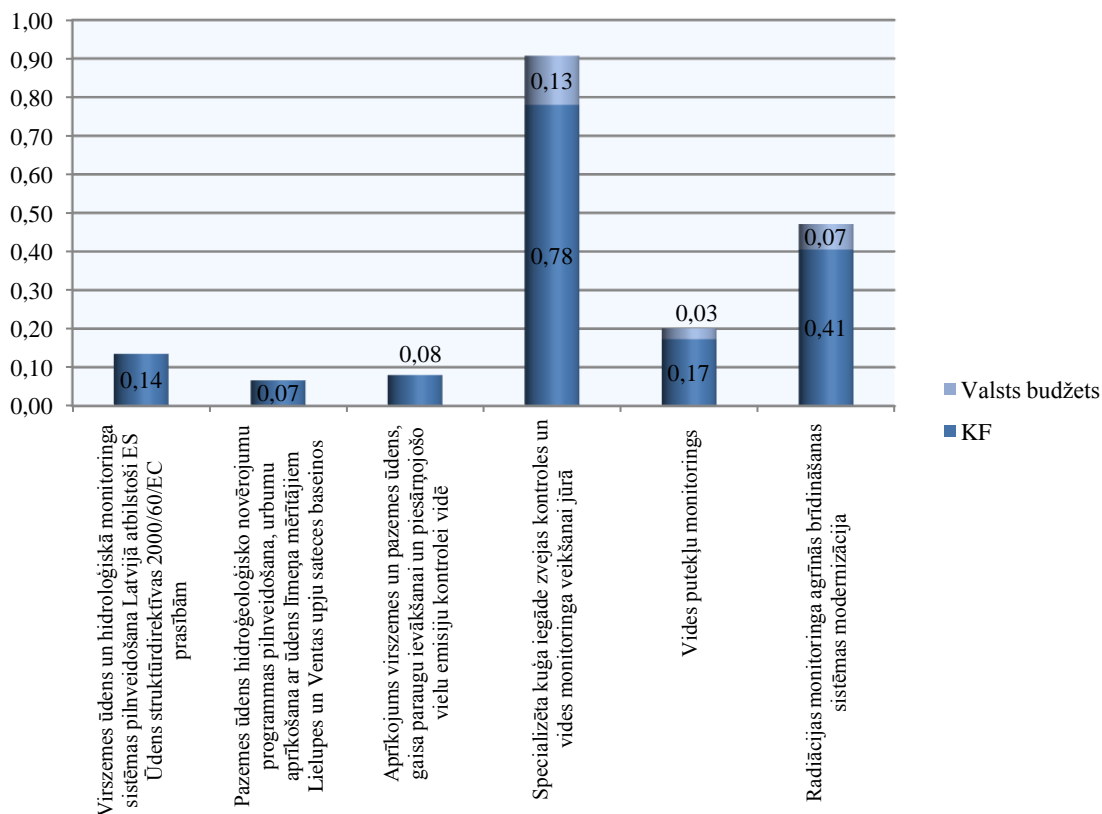
Tiek turpināts projekts „Specializēta kuģa iegāde zvejas kontroles un vides monitoringa veikšanai jūrā”, kura ietvaros tika pabeigts kuģis un veikta kuģa gaitas pārbaude.

Fotogrāfija: „Specializēta kuģa iegāde zvejas kontroles un vides monitoringa veikšanai jūrā”

Valsts vides dienesta Kohēzijas fonda projekts

Autors: VARAM

31. attēls. Vides monitoringa un kontroles sistēmas uzlabošanas projektos ieguldītais finansējums, 2014., milj. EUR

Kopumā līdz 2014. gada 31. decembrim ir īstenotas trīs ES direktīvas par ūdens un gaisa stāvokļa kontroli un uzraudzību.

Lai veicinātu aktivitātei piešķirtā Kohēzijas fonda apguvi, 2014. gada oktobrī ir apstiprināts projekts „Aprīkojums operatīvai piesārņojošo darbību izraisīto smaku un smaku avotu un gaisa piesārņojuma (cietās daļiņas) identificēšanai sūdzību saņemšanas gadījumos” ar plānoto kopējo finansējuma apjomu 0,398 milj. euro. Projekta mērķis attīstīt VVD funkciju izpildi gaisa kvalitātes monitoringa jomā, iegādājoties 8 speciāli aprīkotas apvidus automašīnas, kuras aprīkotas ar olfaktometru, putekļu (PM10; PM2,5) koncentrācijas noteikšanas iekārtu un meteostaciju (t.sk., mastu meteostācijas nostiprināšanai/pacelšanai), lai VVD varētu operatīvi reaģēt uz informāciju par gaisa piesārņojumu un nepatīkamām smakām un varētu lauka apstākļos noteikt gaisa piesārņojuma vai smakas koncentrāciju un noteikt gaisa piesārņojuma vai smakas radītāju. Projekta ietvaros paredzēts sasniegt 100% līmeni VVD funkciju izpildei par smaku un gaisa piesārņojuma kontroli.